

PORTULA

PORTULA
febrer n°14
1983

DESEMBRE

83

N° 21

ABRIL-83

PORTULA

MAIG 83 N°17

PORTULA 83
JUNY
18

PORTULA

Festes del Carme

PORTULA

N°20
AGOST-
83
Novembre

S U M A R I

Editorial
Municipals
La Redacció informa i puntualitza
Esports
Aquest poble nostre
Reculls de premsa
Aquí, O.C.B.
Guia escèptica de Ciutat
Rebentat de canya
El Puig Gurugú (conte)
Quise (poema)
Passatemps
Història de Mallorca en còmic
Es Trenc: Victòria?
El Desert (conte)
Geologia de la Vila
Notes històriques de l'església
Juguem a Truc
Premis Premsa Forana
Goigs de la Puríssima Senyora
Decàleg del catalanoparlant
Decàlogo del castellanoparlante
que vive y trabaja en Baleares
De la cultura i altres històries
El llum de la terra
Guia musical de Mallorca:orgues
Index de matèries-83
Index d'autors-83
Curiositats impreses: personatges d'època. Xilografia de l'antiga impremta Guasp

COL/LABORADORS

Antoni Canyelles i Oliver
O.C.B. Marratxí
Vicenç Sastre
Jaume Llabrés
Miquel Angel Lladó
Ma del Carme Feliu i Quadreny
Tomeu Llabrés
Salvador Ortoneda i Colomar
G.O.B. Marratxí
Nina Duran i Coll
Biel Fiol
Cristòfol Tries i Serra
Frederic X. Ruiz i Galmés
Antoni Pascual i Nadal

Consell de Redacció

Miquel Bosch i Auba (Informatius)
Ramon Díaz i Villalonga (Cultura popular)
Biel Massot i Muntaner (Música, Història)
Miquel Mut i Sureda (Maquetació, Publicitat)
Bernat Palou i Creus (Administració)
Damià Perelló i Terrassa (Passatemps)

=====

Els articles publicats a PORTULA Expressen, únicament, l'opinió de llurs autors. La Redacció no més se responsabilitza dels que firma com a tal.

Avisam que el dia 25 de cada mes se tancarà el termini de recepció d'originals de les col·laboracions. Preniu bona nota.

Realitzat i editat a:
S'Escola Vella
Pòrtol (Marratxí)
D.L.: P.M. 529/81

editorialeditorialeditorialeditorialeditorialeditorialeditorialedit
PORTULA VINT-I-U SEGON ANIVERSARI PORTULA VINT-I-U SEGON ANIVERSARI
orialeditorialeditorialeditorialeditorialeditorialeditorialeditoria

Dos anys. Número vint-i-u.-Gran i gros-.Quaranta planes.
Què no és guapo, això?

Més bé o més malament hem continuat. Seguim pensant, però, que queda molta cosa per fer. Es aquella impressió que com més en fas, més en veus. I és per això que cal tirar endavant: a més i a millor. Amb aquest criteri el proper mes vos podrem presentar el primer exemplar de PORTULA fet amb sistema offset. El que quedarà més reduït, de moment, seran les planes. Passar de quaranta a vint-i-quatre minvarà molt l'espai. Però ja ho arribarem a compondre...

Offset, gran notícia! Però no l'única: Ja formam part de l'Associació de Premsa Forana. A la seva darrera junta ens varen donar d'alta com a publicació integrant.

Veureu que la revista és de tres colors. Intentàvem presentar-vos l'estructura física per tal de deixar-la ben diferenciada: Informació del Terme, qüestions i articles de caire general, estudis sobre el Terme i cultura popular. Però el resultat no sempre respon a la intenció. Dificultats diverses (manca de paper adequat, articles de darrera hora) ho han impossibilitat. Bé, procurarem fer-ho millor en tornar-hi.

També veureu que incloem l'índex d'articles i d'autors de tot l'any. Així es pot veure la varietat de temes que s'han tractat i els diferents col.laboradors que hem tengut, alhora que facilita la localització de temes concrets.

Un parell d'avances del mes que ve: Podrem posar fotos gràcies al nou sistema. Llançarem la segona convocatòria del Concurs de contes a Marratxí; ja podeu començar a escriure. Endetarem una sèrie de concursos mensuals patrocinats per "Sa Nostra". I és possible que comptem amb la col.laboració dels partits polítics del Terme; vegeu al respecte, en planes interiors, l'acord al qual es va arribar tendent a salvaguardar-nos -a nivell d'equip editorial- de qualsevol tendència política.

En voleu més? Au idò, a llegir, difondre i, si voleu, participar. La revista és vostra.

Ah, i molts d'anys!!

La Redacció.--

El Dijous dia primer, de mes, es celebrà el plenari ordinari d'aquests mes de Desembre, com es costum cada primer Dijous al nostre Ajuntament, l'ordre del dia constava de 20 punts, el ple començà amb vint minuts de retràs, i estava presidit pel batle Gillem Vidal, de tots els punts que varen aprovar, només cal destacar el setè, on els nostres regidors aprovaren la memòria de l'any 1982, la qual serà impresa.

En el punt novè, acordaren prorrogar un any més el contracte amb l'empresa concessionària de recollida de fums "Ingenieria Urbana S.A.", mentre la mancomunitat del Raiguer a la que pertany el nostre Ajuntament no contracti aquest servei, al moment en que sigui contractat quedarà cancel·lat automàticament el contracte amb "Ingenieria Urbana S.A.".

Per altra part s'aprovà la construcció d'una pista poliesportiva a La Cabana (Pont D'Inca), amb pista de tennis i vestuaris el pressupost per desenvolupar aquesta obra és de cinc milions de ptes. donades pel CIM.

També s'acordà donar una subvenció de quaranta mil pessetes als grups organitzadors de la colcada dels reis, que es celebren cada any, així com també obsequiar als funcionaris de l'Ajuntament amb un lot de Nadal de 1.130 ptes. cada un.

Finalment s'acordà que el dinar de final d'any, es farà el dia 21 al local de Ses Tres Germanes, a aquest dinar hi acudiran tots els regidors i empleats de l'Ajuntament.

IL·LUMINACIO CAMP DE SON CAULELLES .- A la permanent celebrada el dia 24 entre altres coses, d'interès, s'acordà per unanimitat demanar una subvenció de 250.000 ptes. al CIM, per finançar les obres d'il·luminació elèctrica del camp municipal de Son Caulelles, cosa fort necessària com ja saben els nostres lectors, degut a la coincidència de l'equip infantil del Marratxí i del Rosas de Mallorca que fa que un dels dos partits acabin a les fosques, i de continuar així els jugadors a la segona part hauran de sortir amb una espelma cada un.

També a aquesta permanent es donaren per assabentats d'un dictamen de la Comissió de Cultura damunt la IV Mostra de Teatre de Marratxí 1.984, cosa que ens alegra ja que no desapareix, malgrat enguany no és dugué a terme.

EXCURSIO DELS PENSIONISTES .- Organitzat per la Caixa D'estalvis "Sa Nostra", es dugué a terme una excursió pels pensionistes de Pòrtol, hi varen anar 115 persones, les quals varen visitar la finca d'experimentació agrícola de "Sa Nostra" a Sa Pobla, el Museu de Muro, Manacor i Porto Cristo, amb visita a L'Autosafari d'aquella localitat.

MIQUEL BOSCH.-

LA REDACCIO INFORMA I PUNTUALITZA...

El Consell de Redacció de Pòrtula, amb l'ànim de garantir una neutralitat a nivell de la seva línia ideològica com a grup, posada únicament de manifest en les editorials o en els escrits signats com "La Redacció" o "El Consell de Redacció", va reunir, el passat dissabte 3 de desembre els representants a Marratxí d'Alianza Popular, del Partido Socialista Obrero Español i d'Unió Mallorquina per tal d'establir les bases de les possibles col.laboracions dels partits polítics en la Revista.

El Partit Comunista de les Illes Balears i el Partit Socialista de Mallorca no hi eren pel fet d'haver-se autoconsiderat en procés de replantejament i reestructuració.

Vos oferim la reproducció de l'original dels acords que se van prendre.

Reunits Baltasar Reines, José Vallejo del PSOE; Jaume Amengual, Juan Bestard de U.M; Pedro Paleu, Guillem Juan de A.P.

S'ha arribat a un punt d'acord que els escrits enviats a la revista Pòrtula pels partits polítics de Marratxí, aniran amb les condicions següents;

- amb el nom del partit polític.
- amb el nom i llinatges i D.N.I. del president o secretari del partit.
- amb el D.N.I. del firmant.

A la revista just anirà firmat com a partit quedant en els originals, en poder de Pòrtula, el nom i llinatges i D.N.I.

Cada partit polític assumeix la responsabilitat total dels seus escrits així com de les repercussions posteriors que puguin dur.

S'acorda, també, que els escrits apareixeran publicats en mallorquí.

Pòrtel a 3 de desembre de 1.983.

The block contains several handwritten signatures in dark ink. On the left, there is a signature that appears to be 'Jaume Amengual'. To its right is a large, stylized signature, possibly 'José Vallejo'. Further right is another signature, likely 'Juan Bestard'. On the far right, there is a signature that looks like 'Pedro Paleu'. Below these, there are more signatures, including one that seems to be 'Guillem Juan' and another that is less legible. The signatures are written over a light background, and some are quite large and expressive.

ESPORTS

Aquest mes de Novembre s'han jugat quatre partits de II regional, tant els representants del terme U.D. Pla de Na Tesa, com el C.S. Marratxí, hi prenen part, el Pla de Na Tesa es troba al lloc 11 de la taula de classificació, mentres que el C.S. Marratxí va en quart lloc, durant aquest mes els resultats han estat bastant desiguals, mentres el Marratxí només perdia un partit contra el Atlètic Victòria, i guanyava els altres tres, el Pla de Na Tesa no aconseguia guanyar els partits de dins caseva. El primer va perdre contra el Vivero, i el segon en partit de rivalitat local, perdia davant el Marratxí per 1-2, després de que li anulassin un gol, que, donada la posició d'aquest comentarista era totalment legal.

El Marratxí, els partits que ha jugat dins caseva, les ha guanyats tots dos, el primer per 4-2 al Santa Ponsa, després d'anar durant molt de temps darrera en el marcador, i el segon al Sant Bernat per 2-1, a un dels partits més dolents que li han vist aquesta temporada.

Per aquest proper mes de Desembre, els partits a jugar pels dos equips representants del nostre municipi, són els següents:

II REGIONAL

- 4-12-83 Pla de Na Tesa-ATVO. Victòria, i Son Sardina-Marratxí
  - 11-12-83 Santa Ponsa-Pla de Na Tesa i Marratxí-Acapulco
  - 18-12-83 Pla de Na Tesa-descansa, i Marratxí contra el Brassilia al camp d'aquest darref.
- i aquesta categoria descansa fins el 8-1-84.

JUVENILS III REGIONAL

- 4-12-83 Pla de Na Tesa-Independiente, el Marratxí descansa
- 11-12-83 Torre d'en Pau-Marratxí i Calvià-Pla de Na Tesa
- 18-12-83 Marratxí-Santa Eulalia B i Pla de Na Tesa- Sant Jordi

INFANTILS II DIVISIO

- 3-12-83 Marratxí-Andraitx i Sant Jordi-Pla de Na Tesa
- 10-12-83 Collerense-Marratxí i Pla de Na Tesa-Andraitx
- 17-12-83 Marratxí-AT. Camp Redó i Calvià-Pla de Na Tesa, per descansar fins el 7-1-84.

El Marratxí II Regional, després del mes de Novembre, ha quedat en quart lloc amb aquesta puntuació:

MARRATXI	9	6	2	1	17	9	14
----------	---	---	---	---	----	---	----

Miquel Bosch.-

===== AQUEST POBLE NOSTRO, ===== AQUEST POBLE NOSTRO AQUEST POBLE NOSTRO AQUEST POBLE NOSTRO AQUEST

S'esport a la vila de Pòrtol i as demés pobles que componen es municipi de Marratxí, és una de ses parts que manco estan cuidades dins es context cultural de s'Ajuntament de Marratxí.

Dins s'estensa gama d'esports que hi ha avui en dia a Marratxí, tan sols es practiquen es futbol i es ciclisme, es demés esports, ni tan sols es conèixen per la major part de javes i al.lotes de les viles, esports tan importants com es basket (o baloncesto) es tenis, es voleibol, etc, etc, són esports tan complet i importants com es futbol o es ciclisme i es practiquen en es pobles, no es potencien per part de ses escoles ni es clubs esportius que existeixen a la vila. Seria d'agrair que s'Ajuntament es posàs en pla seriós amb aquest tema.

Donar a conèixer a as nins i nines, joves i gent major ses qualitats i possibilitats d'esplai i divertiment que hi ha amb ets esports minoritaris, podriem dir.

Avui en dia, vivim un temps de molt accelerament dins sa vida quotidiana, es treball, es negocis, s'escola, ses classes i sa diversió, es passar-ho bé, es cinema, sa discoteò, etc. són tot això un conglomerat de bens materials i responsabilitats que nos duen a

un stress que hauriem d'evitar amb s'esport i es relax.

Per part de sa comissió de cultura i esports de s'Ajuntament de Marratxí no estaria demés, ans al contrari i d'agrair, que es potencias sin ets esports que no són només es futbol (conegut de tots), i es ciclisme, que també és conegut per tots a la vila, potenciar aquests esports que ara són minoritaris a la vila, i fins i tot desconeeguts per falta d'instal·lacions en es terme, com per exemple: pistes de tenis, pistes de balonmano i basket i encara que n'hi ha a algunes escoles de Marratxí no s'empren com a tals, sinó que ses porteries de balonmano s'empren per a jugar a futbol i des "tableros" de basket s'hi penjen ets al.lots per jugar.

Això és una veritable llàstima, i sobretot que no es posin mesures competents i efectives per a dur a bon terme es desenvolupament dets esports per a tots.

Esperem que qualche dia s'Ajuntament se'n doni compte d'aquesta realitat, present i de cara en es futur.

Antoni Canyelles i Oliver

=====

autoservici
CAN CROSLA

XARCUTERIA   CARNECERIA
ESPECIALITAT AMB
POLLASTRES "AL AST"

C/ Jose Antonio 20   Pòrtol

TALLERS

JOAN XAMENA

REPARACIONS EN GENERAL
D'AUTOMOVILS

PLANXA I PINTURA

C/VALENCIA

TF/60 28 20
PORTOL

RECULLS de

M.BOSCH

El govern de la Nació, ens té preparat un regal per les festes de Nadal, i aquest no és altre que un important augment de preus, que afecta el butà, telèfon, electricitat i transports, la vintena normal, pot ésser que passi a 87 ptes. litre, la super a 94, i l'extra a 99, el butà pot ésser que pugi un 10 per cent.

A Galícia, a primers de l'any proper, neixerà una associació per lluitar per la igualtat de les llengües de les autonomies amb el castellà, aquesta associació estarà composta per mestres de català galleg i basc, Poc després es celebrarà a Euskadi una conferència internacional sobre comunitats lingüístiques.

.....

La nostra llengua podria ensenyar-se a la Xina, segons es desprèn d'un possible conveni que pot ésser signat per les universitats autònomes de Barcelona i Pequín per tal d'ensenyar les respectives llengües a les universitats abans dites.

.....

Aquests passats dies ha estat notícia l'accident del Boeing 747 d'Avianca que va produir 181 morts, entre ells s'hi trobava la gran concertista catalana Rosa Sabater que procedia de Friburg, (RFA), on era professora de piano a la Staatliche Hochschule für Musik.

.....

El nou president de l'Obra Cultural Balear Ignasi Ribas, a unes manifestacions fetes a la premsa, digué que demanarien al govern autonòmic la connexió amb TV-3, mentre no es tinguí un canal autonòmic, de prosperar la demanda els habitants de Mallorca tendrien tercer canal de televisió.

.....

Per part de la Trasmediterrània, fan comptes de suprimir la línia marítima que uneix Alcúdia amb Ciutadella, això ha caigut molt tort, ja que el que vulgui anar a Menorca, i dur-se'n el cotxe, doblarà el temps d'anar amb vaixell, degut a que l'única comunicació es farà des de Palma a Maó.

.....

Miquel Bosch.-

Aquí, l'O.C.B...

El diumenge, dia 20 de novembre, l'O.C.B. de Marratxí va anar d'excursió.

Estava programada la sortida amb autocar, que havia de recollir la gent inscrita a cada un dels pobles. No obstant, i donat que molta gent no tingué gaire temps d'informar-se, resultà que la inscripció fou molt baixa i es preveia poca participació.

Decidírem, per aquesta primera vegada, realitzar la sortida amb cotxes particulars, mentre es va normalitzant el sistema d'inscripció anticipada per tal de poder conèixer el nombre de places d'autocar a reservar.

Arribats a Valldemossa, prop de la possessió de Son Gual tenqué lloc la trobada. Iniciàrem la ruta 45 participants, entre els quals comptam 3 ò 4 infants d'uè i En Jordi, un canet molt callat, però que es feia notar.

Pels grans vials de la nova urbanització "S'Arxiduc" arribàrem a l'entrada de la propietat d'ICONA anomenada Son Moragues, que es troba al peu de muntanya des Teix. Aquesta urbanització mastodòntica pot posar en perill la imatge, tranquil·la i hermosa, de Valldemossa, doncs es vol estendre per tota la part d'oliver cap a la dreta del poble, unint-se amb la urbanització "Sant Vicenç Ferrer". Ocupa, la urbanització "S'Arxiduc", les terres d'oliver que foren propietat de l'Arxiduc Lluís Salvador. En el seu temps ell les havia comprades perquè ningú no hi tallàs cap arbre. Què poc estimen la seva terra els seus hereus!

El bosc des Cairats s'estén per tot un comellar empinat que acaba ben prop del mateix cim des Teix.

El camí que comença al portell d'entrada ens hi menà, tot fent revolts entre l'alzinar ombrívol. Tenguérem oportunitat de conèixer com es feia una sitja de carboner, i com eren les barraques on romanien mentre feinejaven per dintre el bosc. Visitàrem també els restes d'un forn de calç i parlàrem del seu funcionament. La guia de Son Moragues, editada per ICONA, ens va servir per a il·lustrar i complementar gràficament tot allò que veiem.

Després d'una hora de pujada férem una abeurada a Sa Font des Polls. Mitja dotzena d'arbres de fulla groguenca, que es veien des d'avall, i uns bancs i taules per a berenar, fan d'aquest lloc un indret molt acollidor.

Seguírem pel camí. A poca distància ja afinàrem la Casa des Nevaters, que actualment s'ha habilitat com a refugi obert als excursionistes. Poc més enllà de la casa vérem el Clot de sa neu o Casa de sa Neu, un gran buit excavat a terra, on es premsava la neu caiguda. Gràcies a un sòtil es conservava fins l'estiu, època de fer gelats. Com que ja podeu imaginar que en cara no hi havia cap fàbrica de gel a Mallorca, era molt apreciat el que aquests nevaters obtenien de la muntanya.

La boira persistent féu impossible la pujada al cim del Teix. Férem, això sí, una bona torrada. Plens de panxa, cantàrem en rotlada fins que va ser hora de davallar.

La bona acollida, considerant les circumstàncies, d'aquesta primera excursió nostra, ens anima a seguir amb el calendari de sortides mensuals que hem programat a l'O.C.B.

I ja ho sabeu: estau tot convidats, però no badeu, no sia cosa que no tengau lloc!

PRÒXIMA SORTIDA: Ermita de Maristella (Esporles)

DATA: diumenge, 11 de desembre.

MEDI DE LOCOMOCIÓ: Cotxes particulars. Si no en teniu, no vos preocupeu. Basta que a les vuit del matí esteu a sa plaça del poble allà on viviu o als llocs indicats als fulls de propaganda que anirem posant per tal d'informar de l'excursió.

INSCRIPCIONS: Als cafès indicats a cada poble i Clubs d'Esplai.

El passat dia 18 de novembre tingué lloc l'acte de presentació de l'OBRA CULTURAL BALEAR a Marratxí. Com és sabut, l'Obra neix fruit de les inquietuds d'un grapat de persones amb ganes de moure un poc l'activitat d'aquest poble nostre.

L'acte s'inicià amb unes paraules de benvinguda per part del president de l'entitat, Vicenç Sastre, que féu una crida general a la participació i col·laboració de tothom, única manera possible d'entendre l'OBRA com un servei comú i popular, no patrimoni d'una minoria elitista o il·luminada. Convidà al treball a tots els presents, per a presentar a continuació un esbós del programa concret de l'OBRA fins a les festes de Nadal. Aquest inclou dues excursions, projeccions de diapositives, representacions teatrals o d'animació festiva... Generalitzà la resta de la tasca a realitzar durant el proper any, tot anticipant la posta en marxa dels CURSOS DE LLENGUA I CULTURA DE MALLORCA, a iniciar el mes de gener, de caire gratuït i destinats a tots aquells que tinguin interès en aprendre la nostra llengua i adquirir coneixements variis sobre la nostra terra.

Prengué la paraula a continuació el president de l'O.C.B. fins aleshores, Josep Mª Llompart de la Penya, que ressenyà la satisfacció personal que constituïa el fet de cloure el seu període de dirigent amb la inauguració d'una delegació d'OBRA a Marratxí. Animà l'empresa que tot just s'inicia i desitjà sort i valor enfront les adversitats inevitables de tota feina desinteressada.

El temps que els assistents degustaven unes galetes i brindaven per l'èxit de l'OBRA amb un glop de moscatell, en Vicenç Maties, company de les tasques informatives de la Televisió Balear i Marratxiner d'adopció, ens preparà un parell de filmacions sobre

festes populars arreu de les Illes. Cossiers, Àguiles de Pollença, Cavallets de Felanitx, Moros i Cristians, desfilaren als ulls curiosos de tots nosaltres, escoltant amb atenció els comentaris complementaris del propi Vicenç sobre les imatges. Una altra projecció sobre costums populars a Eivissa, acompanyada dels inicis del grup musical UC, recuperador de bona part del tresor cultural de les Pitiüses, tancà una estona que, llevat d'alguns detalls protocolaris, resultà sumament familiar i agradable. Ara cal que tota aquesta il·lusió no caigui en olla de cul foradat i que no es complesqui el nefast dit popular: "Arrencada de cavall, arribada d'ase".

Entre tots estirarem el carro!

FES-TE SOCI DE L'OBRA CULTURAL BALEAR A MARRATXÍ I VIU EL BATEC DEL TEU POBLE

--CURSOS DE LLENGUA I CULTURA DE MALLORCA--
=====

L'O.C.B.-Marratxí, com a entitat preocupada per la cultura i tradicions del nostre poble, ha cregut necessari la posta en marxa dels "Cursos de llengua i Cultura de Mallorca". Aquests tendran un enfocament especial cap els adults, donada la manca d'iniciativa oficial en aquest sentit. Pensam que és un sector important de la població i, com a tal, mereix un esforç per part de les institucions adients, tant públiques com privades. Tampoc no ens oblidem dels joves treballadors, que per una o altra circumstància no han tengut accés a l'ensenyament que els pertocava.

Després de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de les Illes, creim que aquesta eina que és la llengua serà cada cop més necessària dins l'àmbit de treball i relacions entre els habitants de Mallorca. Les condicions actuals de la nostra llengua -manca de normalització, ús limitat a situacions col·loquials- fa que el seu poc conreu a nivell públic la posi en perill d'extinció definitiva. Per això, és imprescindible potenciar el seu ús a tots els nivells: oral, escrit, retolació, mitjans de comunicació, administració, etc.

- Objectius

L'ensenyament de la nostra llengua estarà obert a tothom. Per tant, els objectius immediats dels nostres cursos són:

- 1er Donar a conèixer la nostra cultura en totes les seves manifestacions: Història, Literatura, Art, etc.
- 2^{on} Conscienciar de la necessitat d'adquirir hàbits de cultura, en tesa aquesta com un bé a l'abast de tothom, i no de minories privilegiades.

3er Integració dels veïns castellano-parlants a la nostra cultura.

4^{art} Intentar, mitjançant l'ensenyament, la coordinació dels nuclis d'un terme on la dispersió geogràfica ens afecta en molts d'aspectes de la convivència municipal.

- Estructura dels Cursos

a) En principi, la idea és impartir els cursos a tres centres que aglutinin amb facilitat els alumnes de Marratxí. Aquests seran: Col·legi "Costa i Llobera" (Pòrtol, Sa Cabaneta, Es Figueras, Marratxinet), Escola Pública del Pont d'Inca (Sa Cabana, Pont d'Inca) i local social de l'O.C.B.-Marratxí (Pla de Na Tesa, Pla de San Nebot).

b) Quan als horaris, els establirem després d'haver tengut un primer contacte amb els matriculats i llurs possibilitats d'assistència. Podem anticipar, no obstant, que aquests s'ajustarien a l'acabament de la jornada laboral.

c) Tot i que els cursos seran gratuïts, hem pensat que l'alumne aboní una inscripció simbòlica de 500,- pts que, evidentment, no cobreix les despeses mínimes de l'organització dels cursos.

d) El professorat està en possessió de la titulació corresponent i amb experiència pedagògica en aquest camp.

e) Els cursos començaran el mes de gener. La durada dels mateixos està prevista per sis mesos per al curs inicial, en previsió d'una continuïtat que clouria un cicle complet de tres cursos. Adjuntam còpia del pressupost, on s'especifiquen els detalls d'hores de classe setmanals, material didàctic, etc.

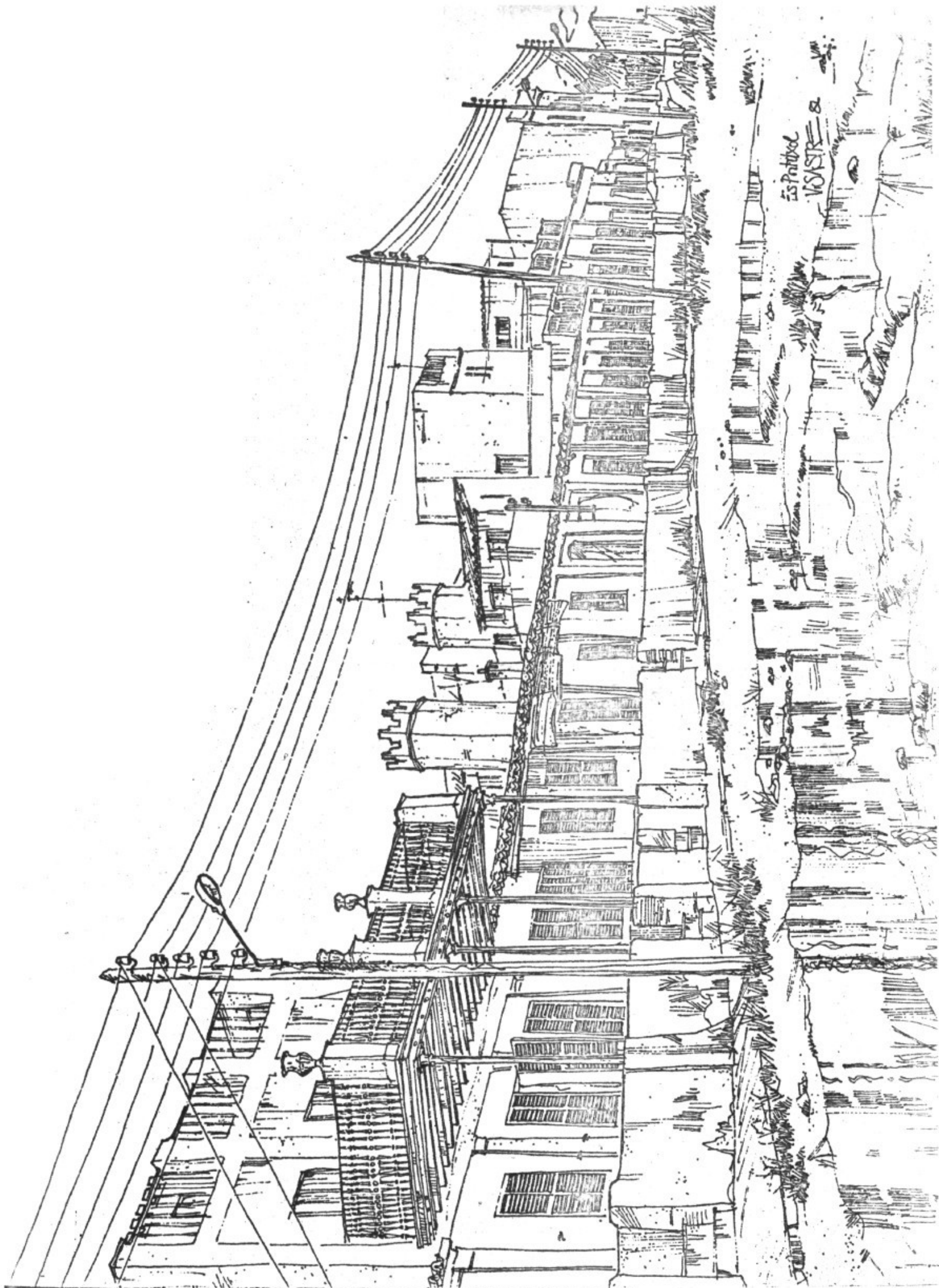
f) La nostra previsió és que el nivell dels cursos sigui de caire elemental i, per al futur, paulatinament progressiu. En finalitzar aquests, l'Obra Cultural concedirà un diploma acreditatiu d'haver assistit i participat amb aprofitament a les classes impartides.

g) El professorat estarà coordinat amb la resta de Cursos de l'O.C.B. a Mallorca, als efectes d'atorgar la mateixa titulació.

- Conclusions

Aquesta exposició de motius evidència la necessitat d'un patrocini per part de l'Adjuntament que signifiqui un compromís de cara a la normalització lingüística i cultural del nostre poble. Aquest compromís s'hauria de concretar en:

- 1- En col·laboració amb el Consell Insular de Mallorca, fer-se càrrec del pressupost pel curs de sis mesos de l'any 1.984.
- 2- Amb la col·laboració d'O.C.B.-Marratxí, realitzar una campanya publicitària per atreure els alumnes als cursos.
- 3- Pensam que per facilitar la inscripció d'aquests, podríem comptar amb la infraestructura administrativa municipal (oficines).
- 4- Estimam que l'Adjuntament, a la vista del pressupost per al 84, hauria de preveure un capítol pressupostari que garantitzés la continuació dels cursos complets (6 mesos) per al bienni 84-85 i següents.

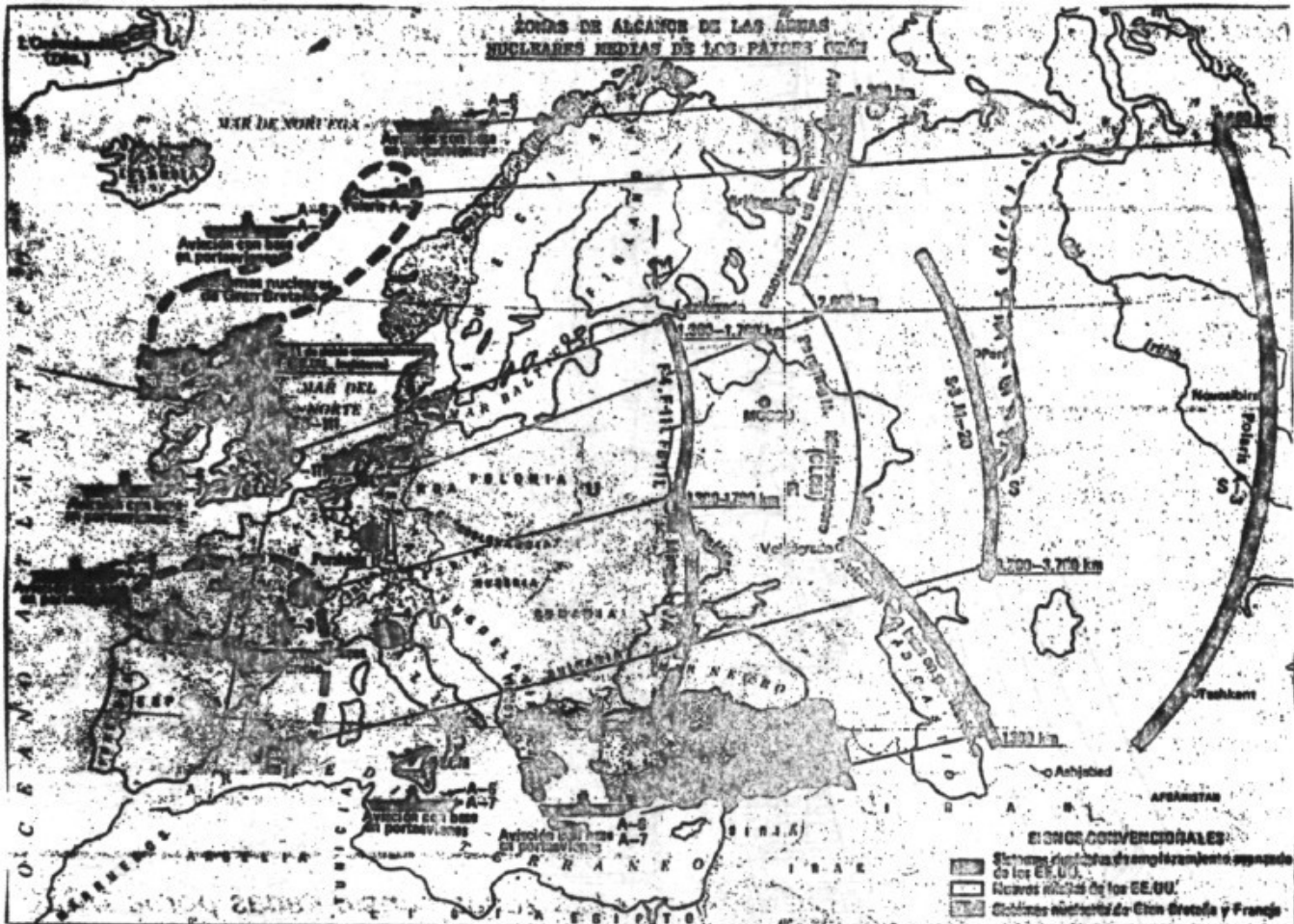
ES PORTITXOL. - Es Portitxol i no Es Portixol com es sol escriure erròniament. Volem dir, diminutiu de port.

Jo només puc fer notar, una altra vegada, la qualitat d'aquests dibuixos com a documents. Perquè aquestes cases d'esplai, mig esvaïdes, mig enderrocades, ja només serveixen per a filmar una pel·lícula neorrealista. En blau, negre, etc.

- ES REBENTAT DE CANYA -
(Coscs d'en Sion i n'Arnau)

- On vas, Sion, tan capficat?
- No em diguis res. Estic molt emprenyat.
- Sent homo, i què tens?
- Què no has vist es diari?
- No. Què diu?
- Mira-ho: el món s'ha tornat boig. Americans i Russos s'han desfeta sa coa amb tot aquest rebumbori des míssils... I lo pitjor de tot és que mos arribaren els esquitxos!
- Ca, filllet de Déu, no siguis exagerat. Això és bo: dóna quifer a molts de desenfeinets.

- No diguis dois! Ara no veus que si això fa s'esclafit no en quedarà ni la mare de Déu de Lluc, a Mallorca?
- Sempre has de dir flestomies, batudéu! No et dic que tot va en benefici des progrès i que només ho fan per assustar?
- I què me'n dius d'en "Rigan"?
- Fotre, que té molts de duros. No facis ses coses així com ell vol i veuràs...
- Ja hi tornam a ser! Només penses en lo mateix: es putes doblers.
- Pst! No vull cap mal de cap ni un: menjar bé, beure millor i que me deixin en pau.
- Aquí està! És que no mos deixaren viure, en pau!
- Saps que et sé dir: calla i beu. Veiem si rebentam d'una vegada.
- No passis ànsia. A n'aquest pas, no mos costarà gaire...

CATEGORIA D'ADULTS
EL PUIG GURUGU

Això era i no era, bon viatge faci la cadenera, per a tu un aumut i per a mi una barcella, un al-lot que nomia Biel.

Els moros havien declarat la guerra al rei de Mallorca i aquest havia fet un edicte dient que tots els al-lots en edat militar, anassin a lluitar a l'Àfrica. En Biel, feia el servei militar i li tocà anar a terres de moros, estava trist perquè havia

de deixar Mallorca, però estava content perquè coneixeria món.

En Biel, que era molt valent, no s'acovardava per res i lluitava contra els moros sense por i sense descans. Ell era el capvanter de la tropa. Li tocà dur la bandera, la bandera mallorquina. I l'haguessiu vist amb quin orgull duia l'estandart!

La lluita es feia més cruenta de cada vegada i a poc a poc en Biel veia com els seus amics queien ferits o morts, culpa de les espases dels moros. Ell anava avançant com podia; pareixia un llagost pujant cap el capcurucull d'aquella muntanya que havien de conquerir: El puig Gurugú.

En Biel només tenia una idea, i era llevar d'aquella muntanya la bandera mora i posar-hi la mallorquina.

Arribà el vespre i es trobà tot-sol enmig d'un bosc espès..., pujà a un arbre i enfora va veure un llumet:

-Gràcies a Déu que veig una casa, doncs estic mort de fam; hi aniré i veurem si hem poden donar posada.

Tris tras i cap endavant te faràs arribà a aquella caseta.

En Biel tragué de la seva motxilla una túnica mora i la se posà damunt el vestit de soldat...Havia que anar vius...

Toc, toc

-Quí és?

-Déu i jo, contestà en Biel, mentres aplegava la bandera, per por de que l'amo de la casa fos moro.

Una jaieta va obrir...

-Què hem podrieu donar sopar i posada per aquesta nit?,

La jaieta el va fer entrar i li digué: jo soc molt pobre, però sempre un troç de pa i un poc d'oli en trobarem...

En Biel després de sopar i passar el rosari amb aquella doneta se'n va anar a jeure.

Al dia següent en Biel es va posar en camí ben de matinet, després d'haver donat les gràcies a aquella jaia.

A poc apoc i amagant-se darrera penyes i matissars, en Biel anava avançant...Ja li faltava menys per arribar al capcurucull. Tenia por, però el pensar en Mallorca i la seva bandera podia més que la seva por.

Es va fer fosc i en Biel pensava: a on passaré la nit?...mentres es feia aquesta pregunta va veure allà enfora un llumet.

-Deu esser una caseta?, es demanà. Sense pensar-ho dues vegades s'encaminà cap allà.

Toc toc...

-Quí és?

-Déu i jo, contestà en Biel.

Un home ja vellet, obrí la porta. Quan va veure en Biel li va dir que entràs. En Biel, altra volta havia aplegat la bandera per por. Entrà dins la casa i allà asseguda davant el foc, vetllant una olla hi havia una madoneta.

En Biel amb la mirada va recórrer la cambra. Per un moment es pensà esser a Mallorca: Damunt la pinta de la foganya hi havia uns siurells i un parell d'olles de fang, com les que fan a Portol; penjat a la paret un llum d'oli donava llum, més allà, damunt la taula hi havia una llumanera i un trinxet...i aquella olla que bullia, ...era una greixonera...i feia olor de sopes!

Seria un miracle? Podien aquells vells esser realment mallorquins?, ja ho crec que ho eren! Havien anat feia molts d'anys a aquella terra i allà quedaren.

Passaren el rosari junts asseguts davant la foganya i després d'haver sopat d'un bon plat de sopes amb un ou frit i olives es posaren a xerrar. En Biel les va donar noves de l'illa i aquells vellets escoltaven amb uns ulls ben oberts i amb llàgrimes que lluitaven per a no sortir.

A mitja nit se'n anaren a dormir.

Encara no efa trencada l'auba quan la madoneta cridà en Biel. Després d'haver pres una bona tassa de cafè amb llet i haver besat la mà d'aquell dos vellets en Biel seguí caminant cap al capcurucull del Puig Gurugú.

Ja era aprop!. Amb la bandera ben aferrada i procurant no fer renou per si encara hi hagués cap moro per allà en Biel anava pujant.

A la fi va aconseguir arribar a dalt i amb un: Visca Mallorca! posà la bandera mallorquina.

De cop va sentir una mà damunt la seva espatlla...Què és?
...Què passa?!...

En Biel va despertar...era sa mare que el cridava per anar a escola....

Tot havia estat un somni...quina pena...ell s'havia sentit un heroi, però...d'avui endavant lluitaria de qualque manera per Mallorca...:estudiaria i aprendria bé el mallorquí!

Ma del Carme Feliu Quadreny.

POEMA

QUISE

Quise ser ave y volar
quise, ser guerrero y vencer,
quise, ser como el sol que al amanecer
ala tierra puede alumbrar;

Quise, ser astro, flor, rey....
quise, tambien ser el mar,
quise, ser quien hizo ley
siempre me gustó gobernar,
pero tanto no pudo ser y....
me tuve que conformar con lo que el Señor me legó
la cara opuesta de lo que yo....
quería o quise ser.

Tomeu.-

Cafè
CA'N CARRIÓ

C. Alesya 39 Sa Cabaneta

JOAN
CABOT

REPARACIONS RADIO-TV.

C/ José Antonio, 20

Pòrtol

Passatempo

SOLUCIONS DEL NUMERO 20. Agost-Novembre 83

P	A	U	L	S	I	M	O	N
I	R	B	O	N	S	I	P	A
N	T	I	B	O	A	K	M	S
K	G	B	O	S	E	E	D	T
F	A	R	M	R	C	O	V	R
L	R	O	A	A	S	L	T	E
O	F	I	N	P	S	D	P	E
Y	U	Q	Q	N	A	F	I	T
D	N	B	U	A	O	I	T	B
Q	K	R	S	L	B	E	S	O
U	E	W	A	A	T	L	M	Y
E	L	O	E	M	O	D	A	S

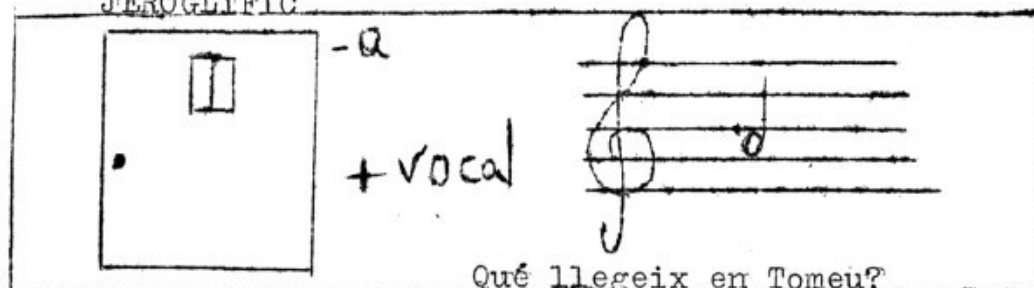
Horitzontals: 1-Ignorant. 2-Gri, Et. 3-Namo, Lam
4-Ase, Er. 5-Tabort. 6-Acati.

Verticals: A-Ignaci. B-Gras. C-Nineta. D-Ac. E-Re,
Ba. F-Atllot. G-Arri. H-Tom.

PASSATEMPS D'AQUEST MES

JEROGLIFIC

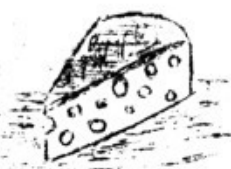

SOPES de LLETRES

A la sopa de lletres de la dreta hi ha 8 noms de menjars i beures en català.

A la sopa de lletres de l'esquerra hi ha els 8 mateixos noms en francès.

A	F	R	O	M	A	G	E
E	I	L	O	U	B	C	S
L	E	S	E	T	V	A	P
N	H	A	U	S	I	O	T
O	U	I	T	U	V	X	N
S	I	S	E	R	N	I	V
O	L	A	E	A	A	E	I
E	E	S	T	P	O	Q	U

A	F	O	R	M	A	T	G	E
E	I	O	U	I	B	C	S	L
O	E	S	G	T	U	V	A	P
L	N	U	U	I	O	I	T	O
I	A	I	S	T	U	V	X	S
S	E	S	R	O	A	E	A	I
E	I	P	T	A	O	Q	U	E
S	P	O	P	I	A	T	A	H

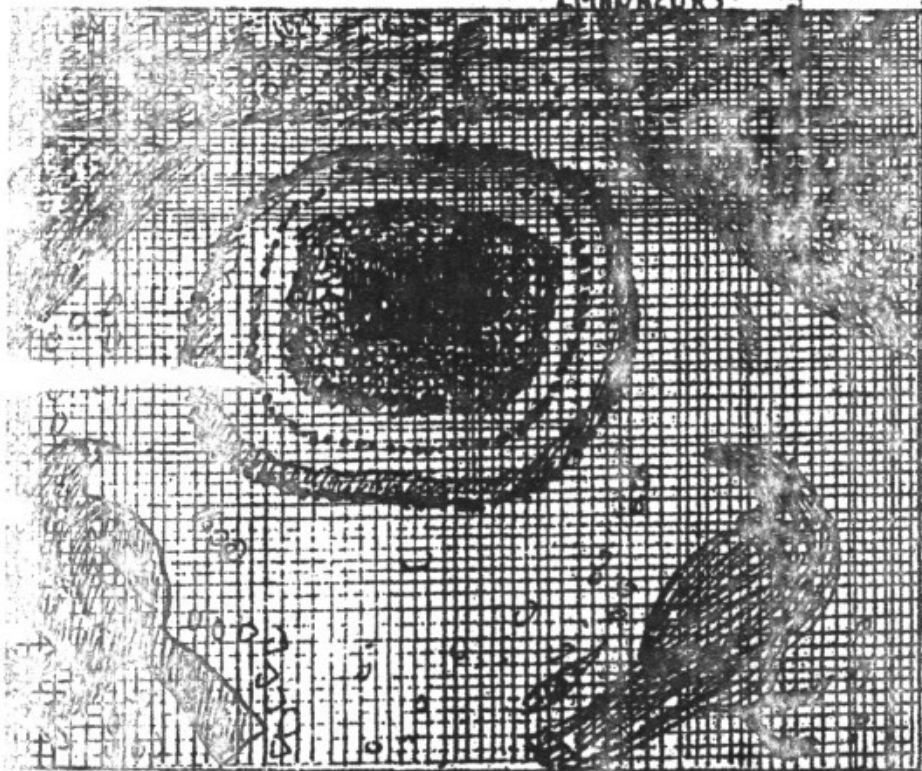
Damià Perelló i Terrassa

HISTÒRIA DE MALLOCA (3)

DIU LA TRADICIÓ QUE SANT PAU VENGUÉ A MALLOCA PER EVANGELITZAR L'ILLA...

SEGONS LA CARTA DEL BISBE SEVER, A MENORCA L'UNIÓ CRISTIANA ES CONSUMIA AMB LA CONVERSIÓ DELS JUEUS. AL SEGLE II° EL CRISTIANISME S'HAVIA DIFUNDIT DEL TOT A LES BALEARS. A MALLOCA FOU ON ES TROBAREN MÉS MONUMENTS CRISTIANS, AIXÍ COM LES BASÍLIQUES DE SA CARRUTJA I SON PERETÓ (MAJORCA).

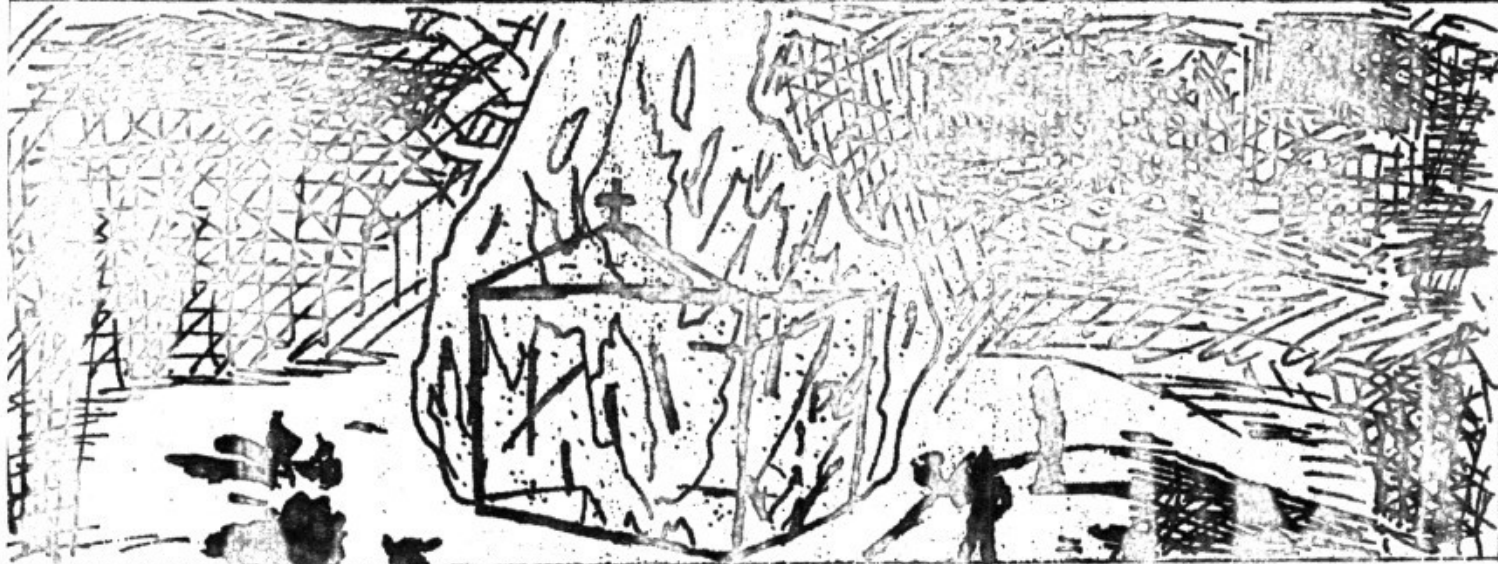
PERÒ EL 456 GENSERIC, GERMA DE GUNDERIC, S'ADUEJA ROMA, SÍLCIA, SARDENYA I LES BALEARS. NO SATISFET AMB AIXÒ, TORNA EL 465 D.C. I S'APODERA DE TOTES LES ILLES BALEARS...

CAP AL 926 GUNDERIC ARRACA MALLOCA I ES RETIRA AMB UN GRAN BOTÍ, PERÒ LES BALEARS ENCARA SÓN DE ROMA.

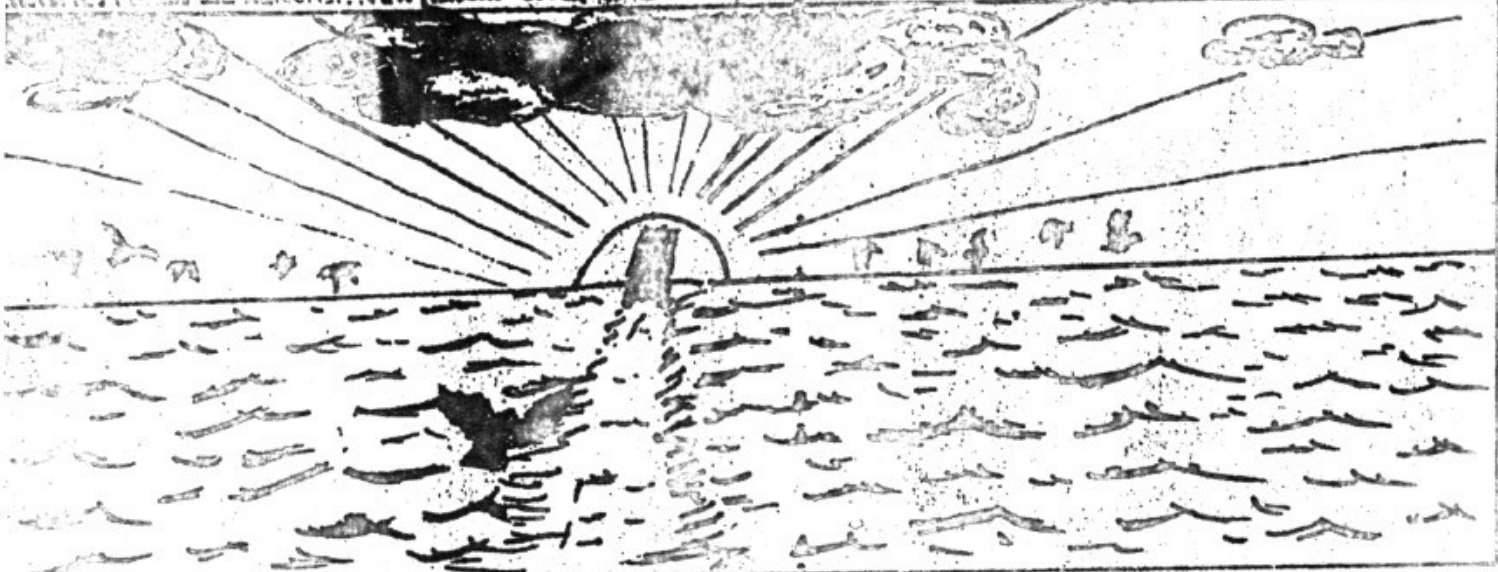

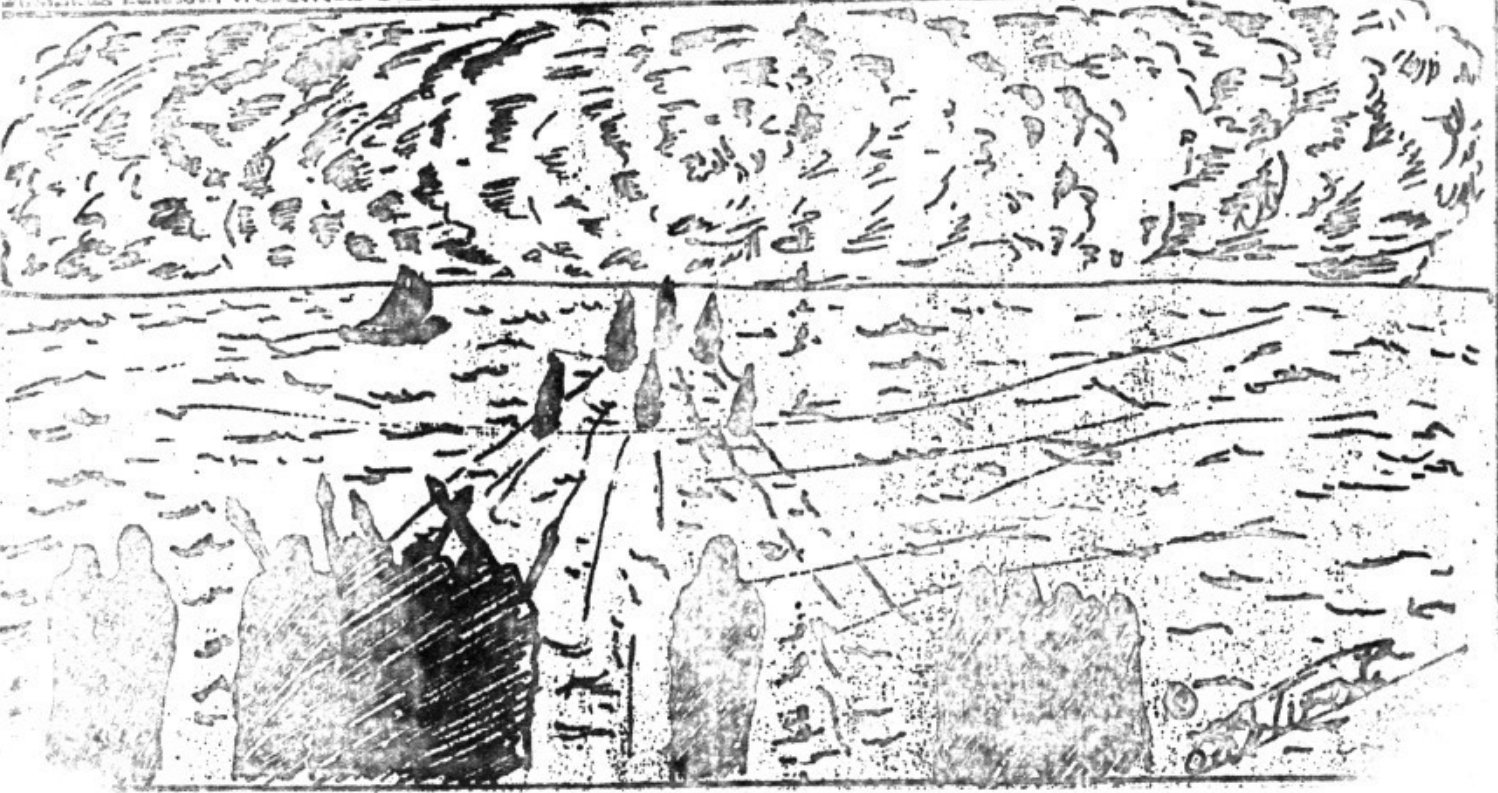
...sense (DIE) SANONENA "REI DE LA TERRA CLANER" FERRANDEI CONVIENENT A MEMORIA CATOLICA...

UNIVERSAL, DESPRES DE GARNI PERSECUCIONS, HAVIA QUE ELS CATOLICS TORNA ALS TEMPLES I SIGUEN BEN TRACTATS. UNA VELOCITA UN PER ALIXO, CONVOCA A TOTS ELS BISBES A LA CIUTAT LACONCA. ALS CONFRARES I REBENTRE LIOZI, MACARIUS DE MINORICA, HELIAS DE MINORICA I OTROS ESCRIVENTS COM QUE FEREY PROPOSIO DE CATOLICISME, FOTEN DESTACATS... PER AQUESTA EPOCA CONVENIEN QUE CONVENIENENTS FOSSE EL TEMPLE QUE ANTES A FIES...

ALBERT, DEMANA AUXILI A CONSTANTINOPLE. PERO OBEIDIR EL DEPOS EN UNA REBELIO. ADVERTIR A LA REBELIO A SUSTINIA (CONSTANTINOPLE) VENIANT A DELICIA, DECE EN VAUENCA EN QUERES OBTALLIS. EL TEMPLE DECE EN REBELIO I L'ENVIA A CONSTANTINOPLE SUAT ADEU ADEU OTI...

ES TRENC: VICTÒRIA?

La decisió d'Unió Mallorquina de reconsiderar la seva posició respecte a la urbanització des Trenc s'ha de considerar, en principi, com a satisfactòria. Deim això perquè de tots és sabut quin ha estat el procés que ha duit a una -sembla- definitiva protecció de Es Salobrer-Platja des Trenc. I és trist. És trist que decisions com la de preservar el darrer gran arenal verjo de Mallorca hagin d'estar sotmeses a la incertidumbre del joc polític, a l'especulació d'interessos econòmics no massa clars i a una demagògia política de límits insospitables.

No descobrirem res de nou. Però ens ha cridat força l'atenció la campanya desatada contra el G.O.B. per certs sectors de la premsa mallorquina, sectors, per altra banda, molt lligats als projectes urbanitzadors des Trenc. Òbviament, aquesta illa també ha d'acceptar les peculiaritats del joc democràtic, i són aquelles que ocupen actualment el poder és que en certa manera tenen la paella pel mànec. Ara bé, allò que les Illes no poden acceptar de cap manera és la irracionalitat en un tema tan delicat com és la defensa dels darrers espais naturals que resten en son entorn, i més quan els intents urbanitzadors vénen de fore, com és el cas que ens ocupa. Tradicionalment s'ha dit que som una gent bona de sotmetre, que ajupim el cap amb facilitat davant les pretensions dominadores del primer que trepitja aquestes terres. Creim arribada l'hora de dir prou. La preservació de la naturalesa no s'ha convertit tan sols en un dret, sinó en un deure al qual tots, en major o menor mesura, ens hem de sentir compromesos.

La reacció per la provisional salvació des Trenc no s'ha fet esperar. Durant una setmana hem pogut llegir als diaris locals -molt concretament a un d'ells- tots tipus de disbarats: que si ICONA estava manipulada pel GOB, que si això no és serietat, que si es Trenc és un niu de brutor... Tot sota un denominador comú: els ecologistes som éssers romàntics que no ens adonem de la problemàtica econòmica que pateix el poble indigent. O tal vegada serà la dels capitosts, aquella que ignorem? S'ha parlat de "postures maximalistes" quan a la protecció des Trenc. El terme sona a desastre gros. Si giram la truita, veurem com aquesta mateixa gent no piulà quan a Mallorca s'escometeren projectes de "progrés" irreversibles: zona de S'Arenal, Magalluf, Cala Sant Vicenç, Ca'N Picafort... Fa plorera. On són les veritables postures maximalistes, Senyors?

Hem obert un portell a l'esperança. No cal cercar guanyadors ni perdadors. La salvaguarda des Trenc ha de constituir la primera passa per a un seguit de disposicions legals que facin d'aquella zona el recó que tots desitjem. La cosa és complicada, però tampoc no serveix d'excusa al·legar que la gent embruta i que això no té solució. Acollir aquesta filosofia sobre la natura és el millor brou per a l'especulació i la realització mas

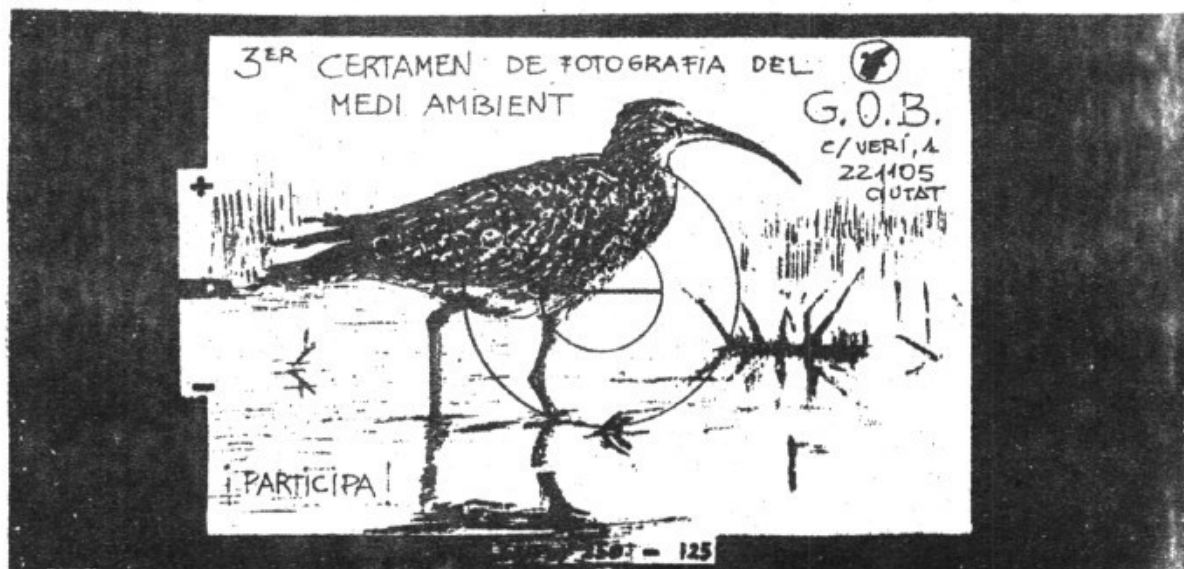
siva de "Lugares de Ensueño rodeados de maravilloso Bosque Mediterráneo". Aquests llocs de somni encara hi serien si no ens els haguessin fotut. Tanmateix, la mentalització i estimació de la natura és una qüestió de paciència, de fer feina des d'abaix a dat. Cal començar a les escoles, a les associacions de veïns, a les petites comunitats de barri. No serviran de res discursos ni consells -dels petits, ens referim- mentre no prenguem consciència de quina és la nostra realitat més immediata: Som a una illa, els nostres recursos naturals són limitats i hem hagut de recórrer a la paperassa de decrets i disposicions per a protegir quelcom que, per pura evidència, s'havia de protegir pel seu propi valor intrínsec. Fins quan? Permeteu-nos la tergiversació del dit: "Ah, si els nostres nés poguessin aixecar el cap!"

G.O.B. - MARRATXÍ

EN SIMONET NOSTRO

mselm, i un "atentado ecológico" ve a ser com un pecat mortal, o no?

===== EL DESERT =====

Per fi vaig quedar sol. Fou difícil fer-m'hi un cau, amb pedres i bigues, amb pintura i vidres, treballant sens desmai. Però ja era acabat. N'estava orgullós del meu treball. Assegut a llindar, observava l'entorn. "Es tot tan bell!" pensava, mirant el desert, vermell i daurat, pintat en colors, mentres es ponía el sol. L'horitzó tremolava en l'últim espasme d'un plaer infinit, casi etern.

Vaig arribar aquí fa molt de temps. Venia d'una ciutat llunyana, perduda en una mar de poblets, camps de conreu i fàbriques de fum pudent. Ciutat d'edificis posats un sobre l'altre, sense mica d'estètica, amb milions de persones, totes desconegudes que caminen amb pressa per arribar a qualsevol part.

I jo en mig de tot, somnava una solitud, sempre cobejada i mai aconseguida, amb horitzons infinits on no s'hi reflexassin ni els fums ni els renous, endevinats des de darrera els vidres del casal nou. Intuïa silencis, plens de petits sons agradables, postes de sol enlluernadores, i la immensa felicitat d'aquella solitud.

Fou un dia boirós quan vaig decidir rompre, enviar-ho tot en orris i partir al desert. I un matí, amb l'ànima riallera, vaig anar a trobar-me a mi mateix. En tant arribava al lloc elegit, sentia una buidor masella de neguit. Ara hem trobava sense ningú al costat. Sols erem ell i jo, el desert a l'entorn, el meu estimat desert. Els dies de treball per instal·lar-m'hi me tornaren la pau al cor. Tot estava, llest i ara podia descansar aquí, perdut entre arena, roques i cactus.

Va esser després que hem vaig donar compte que l'arena, tan fina, tan vermella, s'havia posat en tots els racons, amb muntanyetes còmiques. Allò demanava una neteja a fons per tal de treure-la. Més entretant, hem perdia, sentia diluir-me en el silenci que m'envoltava.

Cada matí en despertarme, hem feia aquella llum blanca que omplia els racons, desxondint-los de les ombres de la nit. Deixava el meu jac i sortia a fora, i la mirada voleiava més enllà de les muntanyes, on hi deixi aquell món que ara ja m'era ~~de~~extrany. Els meus dies eren tot simplement això, dies plens de sol, sense enyorances, tots dins la quotidianitat amable d'estar totsol. El desert i jo.

No el coneixia d'ara el desert. Vaig estimar-lo quan era petit, quan el para hem duia amb el jeep per aquells paratges extranys i al·lucinats, explicant-me totes les maravelles i els perills amagats entre roques i cactus. En feia admirar les postesses de sol. Els matins hem duia fins el riu sec, per mostrar-me com trebar l'aigua, guardada gelosament sota l'arena. Llavors ja l'estimava, casi tant com ara que el coneg tan bé, i que no hem pot sorprendre. Potser l'estimava

amb una certa por, però amb la mateixa intensitat que ara hem fa perdre en llunyanies d'horitzons suaus. Es tan bell el desert malgrat la seva arena!

Aquesta arena que cal treure cada dia, perquè s'afica per tot com si tengués vida. Començava a cansar-me això de buidar-la cada dia, per tornar a ser-hi l'en demà. Però m'hi sentia tan bé! era increïblement agradable passetjar de matinada, sentir com tot despertava al meu voltant i aturar-me a la carena, allà al nord, mentre el sol es despertava amb un estirament perllongat, per tot seguit pujar amunt cap els niguls. I fer la migdiada, quan tot s'omple de silenci, quan res no es mou, perquè tot costa massa, i deixar-me dominar per la sòn, sempre poblada d'extranys somnis. I després cap el tard, quan les ombres cobreixen pedres i muntanyes i se dorm tot el món, deixar-me fondre dins murmuris nocturns, sota la lluna vigilant.

Ara intent recordar. Crec que fou després d'aquella tempestat d'arena que obturà la porta que dona cap el sud. De primer m'enfadà el no poder obrir-la, però, si bé es pensa fou una bona sort, perquè l'arena depositada hem resguardà una mica, sols una mica de la fúria del vent. També entrà dins la casa, cobrint-ho tot d'aquella pols vermella que l'acompanyava. Però ni tan sols vaig sentir-ho, perquè es féu agradable i, fent-me companyia, me dugué més a prop del meu desert.

Cerc. que si, que començà poc a poc, d'aquesta manera. L'arena ho cobrí tot. La casa adquirí reflexes daurats i s'omplí de colors, quan el sol es ponía, Cap a on? Mai ho sabria dir.

També la meua pell i els meus cabells foren coberts de pols. No hem sentia estrany amb el meu nou aspecte que armonitzava amb tot el voltant. I sense adonar-me'n, vaig deixar de preocupar-me de tot el que passava.

Un dia qualsevol, després de la tempesta, vaig decidir no menjar més: no m'era precis. Volia que tot s'omplís d'arena, integrar-me al desert. Sabia que hem cridava i calia respondre al seu crit. Havia vingut a ell i ell hem cercava. Que poria fer, sino entregar-me? Me sentia tan proper a tot el meu entorn. Imaginava la trobada definitiva, creava històries d'amor amb el desert d'amant. L'arena ho havia omplit tot. Me costava sentir-me el cos. Tenia encara cos? Havia perdut el tacte i la meua ment era incapaç d'imaginar-se'l. Era cert que, de temps en temps, el cos hem tornava petit. Ho sabia... ...Ho sabia. De cada vegada més m'apropava a l'arena. Me sentia tan dins ella que no poria comprendre els anys passats enfora.

I, envoltat d'arena, la tempesta de migjorn me conduí a llocs ignorats, sempre immers dins la preuada soledat del no-res.

Des de llavors, mai no he deixat de viatjar, sempre a l'atzar. El vent hem porta d'ací i d'allà, sempre amb els meus companys, els petits grans d'arena.

Nina Duran i Coll.-

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX GEOLOGIA XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LA PRESENCIA DEL BURDIGALIA I EL TORTONIA

A SA CABANETA I PORTOL

El burdigalià es presenta de dues maneres: Burdigalià marí i llacustre, o salobrar. El Burdigalià marí aporta conglomerats, marès i calissa. S'estén en forma de pujols alineats en direcció NE i SW des de Son Sureda fins a les proximitats de Sa'n Pistola (Pòrtol)

El Burdigalià salobre es compon de calisses i margues amb nivells que contenen guix. El Burdigalià margós ocupa la coma existent als peus dels pobles de Sa Cabaneta, Pòrtol i Marratxinet i s'estén per davall els al·luvions quaternaris fins a les proximitats de Son Sales. Aquestes formacions ocupen una extensió d'uns 10 kilòmetres i es presenten molt dislocades i, a llocs, recubertes per formacions més modernes; per això la relació entre elles és mala de precisar.

El Tortonià ocupa els pujols on hi ha els pobles de Sa Cabaneta i Pòrtol i, al contrari del Burdigalià, té contingut de macrofòssils. Es pot comprovar a l'apertura de pous i cisternes on apareixen sovint els Conus Mercati, i l'Auriculatus i altres mol·lucs (caragols de pedra). Aquestes espècies es troben en l'actualitat als mars tropicals. Això ens permet pensar que aquella llunyana època, recobria aquesta zona un mar tropical i de poca fondària.

La separació entre el Burdigalià i el Tortonià es pot veure ben clara en el punt on s'uneixen les argiles i les roques.

Un altre lloc important és la cimitera del Puig Blanc. Els seus estrats estan formats per calisses margosses de color clar, amb intercalacions d'òxids de ferro. Aprop de la Cimitera hi ha un aflorament de marès estratificat horitzontalment sense dislocacions. La part superior del Puig està formada per calisses del Tortonià on hi han recollit petits exemplars de conus i fragments de corals fosilitzats.

El Burdigalià i el Tortonià formen el període Miocè, el qual començà fa uns 28 milions d'anys i acabà fa uns 12 milions per donar pas a un altre període: el Pliocè, i després, l'era quaternària on hi apareix l'home.

Biel Fiol.-

NOTES HISTÒRIQUES de L'ESGLÉSIA de PÒRTOL IV

BENEDICCIO DE L'ESGLÉSIA

Dia 19 de maig de 1878. Aquest dia és una fita memorable per a la història religiosa de Pòrtol, ja que va tenir lloc la solemníssima festa de la benedicció de la primera església que han tengut els Portolans.

Va fer la benedicció lo M.I. Sr. D. Gaspar Vidal, canonge doctoral de la Seu. Amb altres capellans es diu missa i un sermó, com diu el ja molt esmentat D. Bartomeu Guasp, de pinyol vermell i que feu plorar els circumstants, tot recordant la història de les obres de la nova església.

Murta i banderetes per tot i, sobretot, molta d'alegria.

El clergat va dinar a Ca'n Flor.

El Rector de Sant Marçal, D. Cristòfol Llopart, no va assistir a la festa. Se veu que no estava conforme perquè li llevaven feligresos i feien la seva parròquia més petita.

Aquell dia, al matí, la bacina va recollir 154 lliures, 12 sous i 8 diners= 522'82 pessetes; i al capvespre que hi tornà haver funció a l'església 123 reals i 1 cèntim.

Deia l'amo en Rafel Jaume de Ca'n Rafelino de Sa Cabaneta, germà major del metge D. Antoni i de D. Bartomeu, capellà i xantre de la Seu, que tot el temps que duraren les obres foren espeses les visites del canonge Vidal a Pòrtol, i això ho sabia ben cert perquè essent fadrí, casi tots els dissabtes anava amb el carretó a esperar lo a l'estació de Marratxí per a dur-lo a Pòrtol.

ENTRADES I SORTIDES

El proper mes donarem l'anotació exacte de les entrades i sortides del temps que duraren les obres del nostre primer temple.

Es veu que solament se pagaven els materials i el treball de mestres i manobres, però els jornals de carro i de bístia anaven de franc, ja que l'edifici se pujà just amb mil i pico de duros.

Resum i notes a cura de
Cristòfol Tries i Serra.--

Avui ens toca parlar dels envits que tenen les cartes, i de les diferents maneres que hi ha per aconseguir-los.

Les peces (l'onze de bastos i el deu d'oros), en tenen 8 i 7 respectivament; llavors, tots els altres deus, onzes i dotzes, són lo que deim cartes negres, i no tenen cap envit, fixau-vos, les cartes que tenen figures de persones (pot servir de pistes a l'hora de recordar:) manco l'onze de bastos i el deu d'oros, no tenen cap envit. Llavors ens queden totes les altres, incluint les llengos i les marilles (al nombre passat parlavem d'elles), que tenen tants d'envits com indica el nombre de la carta, això és, els sets en tenen set els sisos sis, els asos un etz...

ara bé, es donen tres cartes a cada jugador, i a l'hora de comptar els envits ens porem trobar amb un parell de casos.

1-Que no en tenguem cap del mateix trumfo, aquí no farem res més que comptar els envits que té la carta més alta; per exemple: tenim el cinc d'oros, el set de bastos i el deu de copes, quina és la carta que té més envits?, com sabeu, el deu de copes és una carta negra, i no té cap envit, en que tenguí el nombre més alt, en aquest cas la que en té més, és el set de bastos, o sigui, que entre les tres cartes només tenim set envits.

2-Que tenguem dues cartes del mateix trumfo i una d'un altre; això vol dir que duim lligat, i quan hi ha lligat es sumen sempre vint envits- hi ha lligat quan hi ha més d'una carta del mateix trumfo- per exemple: Tenim el set d'espasa, el cinc d'espasa i el set d'oros, quans d'envits tenim?, per saber-ho, agafarem les dues cartes del mateix trumfo (el set i el cinc d'espasa), i sumarem els enviys que tenen cada una: set més cinc=dotze, i n'hi sumarem vint més pel lligat, o sigui que tendrem 32 envits. Vegem un altre exemple: tenim el dotze d'espasa, el set d'espasa i el cinc d'oros, aquí de les durs cartes que lliguen, n'hi ha una de negra, que no té cap envit, però alerta!, això no vol dir que no lligui, si és del mateix trumfo, lliga igual, i per lo tant també afegirem vint envits: zero envits del dotze, més set del set d'espases, són set, més vint del lligat, tendrem 27 envits.

3- Que tenguem una peça i dues cartes que no siguin del mateix trumfo; aquí ja cal que hi estiguem un poc més alerta, les peces venen a esser com a comodins, o sigui, que lliguen amb qualsevol, i essent que hi ha lligat, també afegirem vint envits, vegem uns exemples: tenim el set de bastos, el quatre d'espases i el deu d'oros, lògicament la que té més envits és la peça, o sigui el deu d'oros, i com que lliga amb qualsevol, l'afegirem a la més alta de les altres dues, al set de bastos, i comptarem set envits que té el deu d'oros, més set del set de bastos, seràn 14, i vint que hi afegim pel lligat són 34, així doncs, tendrem 34 envits. Ara posem que les cartes que tenim són: el deu de copes l'onze d'espases i el deu d'oros, aquí només comptarem els set que té el deu d'oros ja que les altres dues són cartes negres i no en tenen cap, però com que hi ha una peça i fa lligat, n'hi afegirem vint més, o sigui, que tendrem 27 envits.

Bé, essent que això és un poc complicat, hi anirem més a poc a poc. El mes que ve veurem més exemples. Fins llavors.

M. Mut.-

<p>Cafè</p> <p>CAN JAUME</p> <p>C/ Jose Antonio PÒRTOL</p>	<p>PAPERERIA</p> <p>ferrà</p> <p>C/ José Antonio Pòrtol</p>
--	---

BASES

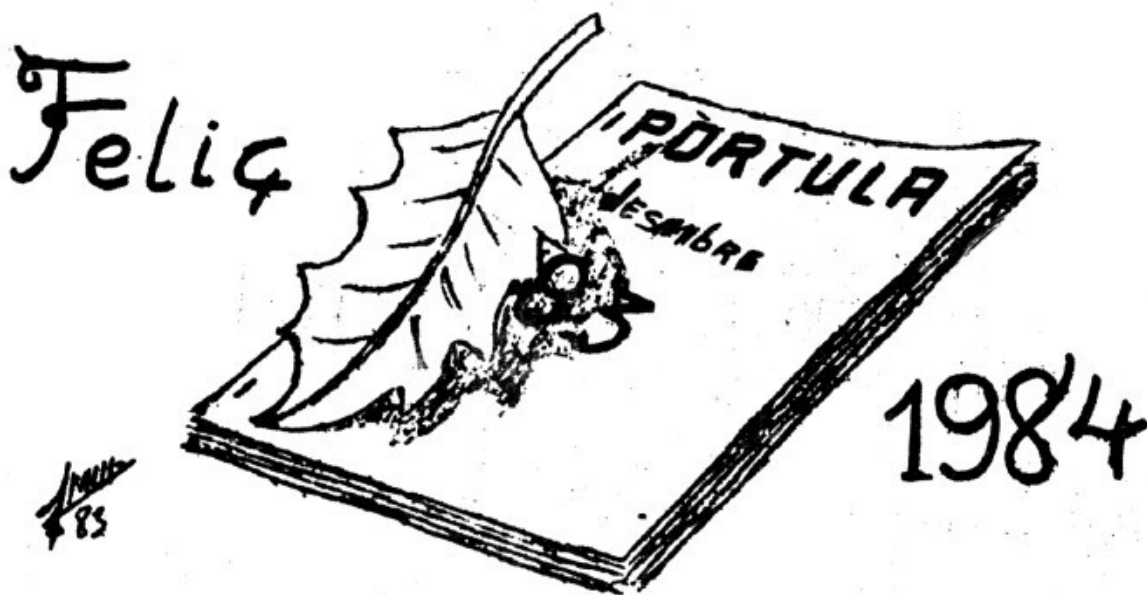
PREMIS "ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA DE MALLORCA"

L'"Associació de Premsa Forana de Mallorca", amb la col.laboració i patrocini de la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra", convoca el Primer Concurs Periodístic "Associació de Premsa Forana de Mallorca" amb l'objectiu de premiar els millors treballs sobre temes d'actualitat a Mallorca. El concurs es regirà per les següents BASES:

- 1º Els treballs que hi participin estaran escrits en llengua catalana.
- 2º Els treballs s'hauran publicat, dins els terminis fixats, a qualsevol de les publicacions associades.
- 3º Podran participar-hi tots els col.laboradors habituals de les publicacions.
- 4º L'extensió serà d'un màxim de tres fols mecanografiats a doble espai i a una sola cara. Hi podrà haver informació gràfica.
- 5º Per optar al premi, els treballs s'hauran d'haver publicat dins els següents terminis: des de la data de publicació d'aquestes Bases fins a dia 30 d'abril de 1.984.
- 6º Per optar al premi, l'autor del treball per mitjà del director de la publicació on hagi sortit a llum enviarà el retall del mateix per triplicat a nom de Carles Costa, Carrer Princesa, 24. Sant Joan.
- 7º El Jurat es donarà a conèixer en el moment de la concessió dels premis i el seu veredicté serà inapel.lable.
- 8º El veredicté es farà públic dins els mes de maig de 1.984. El lloc i el dia seran comunicats oportunament.
- 9º L'"Associació" es compromet a editar els treballs premiats.
- 10º Els premis que s'atorguen són els següents:
  - Tres premis de 30.000 ptes.
  - Un d'ells tindrà un premi d'honor consistent en una escultura d'En Pere Pujol.
- 11º Els participants es comprometen a acceptar aquestes Bases. Els membres del Jurat resoldran els casos que no hi estiguin prevists.

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

LOS SET DÍOS PRINCIPALS DE LA PURÍSSIMA SEÑORA.

PRIMER DÍOIG
en la anunciació.

De la alta gerarquia
devallá san Gabriell
diéntvos *Avé Maria*
remies per lo rey del cèl:
concebireu Déu incónt
restánt verge y fecundada.
Siau per sèmpre exaltada,
concebuda sens pécat.

SEGON DÍOIG
en el naixamént témporal del
Salvador.

En Betlém dins l'establia
parireu al Redentor;
en nit més clara qu'el dia
el dau á llum sens dolor.
Mare de virginidat,
del part verge sou restada.
Siau per sèmpre exaltada, etc.

TERCER DÍOIG
en la adoració de los Magos.
Mostrareu la vostra care
alègre y molt resplandént
contemplantvos verge y mare
los Magos del oriént:
Déu ab vos han confessat
ab una ofèrta estimada.
Siau per sèmpre exaltada, etc.

CUART DÍOIG
en la resurrecció de Jesucrist.
Del fill la mort tan pénada
l'esperit vòstro sentia,
dins la cambre agenoyada

esperánt el terçer dia:
después de resurrecció
per éll foreu alegrada.
Siau per sèmpre exaltada, etc.

QUINT DÍOIG
en la ascensió de Jesucrist.
Vengut lo cuarente dia
desde la resurrecció,
al cèl ab gran melodia
pujá el dia d'Ascensió.
A vos nos ha encomanat
perque tenguem advocada.
Siau per sèmpre exaltada, etc.

SISE DÍOIG
en la venguda del Esperit sant.
Espéraveu vos, Señora,
lo de vòstro Fiy. promés
de Pentecostes la hora
cuant l'Esperit sant vengués:
ab foch de gran caridat
per éll foreu abrasada.
Siau per sèmpre exaltada, etc.

SETÉ DÍOIG
en el transit, assunció y coronació
d'aquesta Señora.
Tenguéreu plena victòria
cuant passareu d'esta vida,
ab cos pujada á la glòria
dels apòstols bèn servida.
Per la augusta Trinitat
gran reína sou coronada.
Siau per sèmpre exaltada
concebuda sens pécat.

DECÀLEG DEL CATALANOPARLANT

PEL PROFESSOR DR. TILBERT D. STEGMANN, DE L'INSTITUT FÜR ROMANISCHE SPRACHEN UND LITERATUREN DER J. W. GOETHE-UNIVERSITÄT, FRANKFURT AM MAIN, ALEMANYA FEDERAL.

CATALÀ ORIENTAL
CATALÀ OCCIDENTAL

PERPINYÀ

BARCELONA

CIUTAT DE VALÈNCIA

CIUTAT DE MALLORCA

1

Parleu la vostra llengua sempre que pugueu, especialment amb la família i els amics i coneguts. Feu-vos el propòsit de parlar en català als qui sabeu que us entenen, encara que fins ara els hàgiu parlat en castellà.

2

Sigueu respectuosos amb tothom que parli una altra llengua però exigiu que els altres siguin respectuosos amb la vostra.

3

Adreceu-vos en català a tothom; al carrer, per telèfon, al treball, etc. Si us entenen, continueu parlant-los en català, encara que us responguin en un altre idioma.

4

Als coneguts vostres que encara no comprenen bé el català, animeu-los a provar de comprendre'l, parleu-hi a poc a poc i expliqueu-los de tant en tant algunes paraules.

5

Si veieu algú que s'esforça a parlar en català, ajudeu-lo. I demostreu-li que valoreu el seu capteniment.

6

Deixeu de corregir qui no vulgui ésser corregit, però doneu l'exemple de demanar a persones o a entitats autoritzades quines expressions incorrectes cal substituir. Ajudem-nos els uns als altres a mantenir un català viu i bo.

7

Respecteu les diferències regionals del català. Parleu amb mallorquins, valencians, rossellonesos, etc. i coneixeu els accents i mots diferents que tenim tots. Aquesta és la riquesa del català, com de totes les llengües cultes.

8

Feu-vos subscriptor de diaris i revistes en català. I que siguin en la nostra llengua les lectures que feu, els espectacles a què assistiu, els programes de ràdio que escolteu, la televisió que us mireu, etc. Fem allò que havia estat prohibit durant tants anys.

9

Preneu la decisió d'escriure totes les cartes i notes en català. A partir d'avui poseu sempre el vostre nom en català. Ompliu-hi els talons. Feu canviar els vostres papers impressos, els rètols, etc. Fóra ben trist que per estalviar despeses deixéssim de donar testimoni de catalanitat.

10

Exigiu de tothom, fins i tot de les institucions més rutinàries, que us escriguin en català. Feu-ho amablement. No vulgueu perdre temps i nervis lluitant contra els enemics declarats de la llengua del país. Deixeu-los de banda.

Tota persona que defensa la seva pròpia llengua sense agredir ningú, té el dret al seu costat.

ÉS UN TEXT DIVULGAT PER «AMICS DE JOAN BALLESTER I CANALS»
DELEGACIÓ D'ÒMNIUM CULTURAL - APARTAT 5.069 - BARCELONA

DECALOGO DEL CASTELLANOPARLANTE QUE VIVE Y TRABAJA EN BALEARES

POR EL PROFESOR DR. TILBERT D. STEGMANN DEL INSTITUT FÜR ROMANISCHE SPRACHEN UND LITERATUREN DER J.W. GOETHE - UNIVERSITÄT, FRANKFURT AM MAIN, ALEMANIA FEDERAL.

1

Interésate por la lengua del país que te ha acogido; sólo el conocimiento de la lengua catalana te permitirá sentirte plenamente "en tu casa" en Cataluña.

2

Lucha contra la injusticia fomentada durante la dictadura. Toda represión de una lengua o una cultura es un acto de barbarie.

■ Las lenguas románicas
□ Otras lenguas

3

Haz respetar tanto la lengua catalana como la castellana y respétalas tú mismo. Las dos lenguas son igualmente dignas. Ambas evolucionaron cada una de por sí de la lengua latina (como también el italiano y el francés, por ejemplo).

4

No tengas miedo de comprender y aprender el catalán; es mucho más fácil de lo que piensas. Basta que al principio pidas a todos los que lo saben que te hablen lentamente en catalán y que te expliquen de cuando en cuando una palabra que no entiendes. Bastan unas horas de conversación atenta para que te acostumbres a comprender el catalán.

5

Cómprate diarios y revistas en catalán. Verás que es muy fácil leerlo. Si algo no lo comprendes bien, dile a un catalán que te

lo explique. Verás como se alegra de hacerlo. Te alabará tu interés. Ponte a oír las emisoras de radio catalanas y las emisiones catalanas de la televisión.

8

Vigila que tus hijos aprendan catalán —tanto en la calle y con amigos como en

6

Comienza lo más pronto posible a pronunciar los saludos y las frases de cada día en catalán. Si tienes miedo de que te corrijan, adelántate preguntándoles la pronunciación correcta. Ya los habrás ganado a todos. Cuando se haga más difícil la conversación, salta tranquilamente al castellano. Cuando te hayan vuelto los ánimos, haz otro esfuerzo en catalán, sin miedo. Ahí están los catalanes para ayudarte.

7

Aprovecha la oportunidad que te brinda el vivir en Cataluña para aprender tu segunda lengua. El catalán será tu llave para aprender con mucha más facilidad y con mucho más éxito una lengua extranjera que si lo hicieras directamente y sin pasar por el catalán. Si alguna vez has empezado con otra lengua y no te ha salido bien, el aprendizaje del catalán te abrirá un nuevo camino.

las escuelas. Te maravillarás como hablarán pronto un catalán perfecto. Muchos pueblos en el mundo saben hablar con facilidad dos, tres o cuatro lenguas. Todos tenemos la inteligencia para hacerlo. Lo que importa es la voluntad.

9

Matricúlate en un curso de catalán —para que vayas mejorando y corrigiendo lo que ya has aprendido. Si no hay curso de catalán, exige a tu ayuntamiento que lo ponga en marcha.

10

Ten en cuenta siempre: el dominio del catalán te hará verdadero ciudadano de Cataluña. Además te habrá llevado a comprender cómo entrar en contacto con otras lenguas europeas y a sentirte más ciudadano de Europa.

La institució "Amics de Joan Ballester i Canals" ha tingut l'encert de donar a conèixer els dos "decàlegs" (10 lleis) del professor Stegmann que hem cregut oportú presentar-vos.

En T.D. Stegmann és un jove filòleg alemany, catedràtic de filologia romànica que s'ha dedicat especialment a la literatura i cultura catalanes, (Diguem no-Sagen wir nein!, 1.979; Consciència autònoma catalana en la novel·la l'Auza del Senyor Esteve de Santiago Rusiñol, 1.980). Va organitzar l'any 1.978 les "Setmanes Catalanes a Berlin". Sobta que sia un professor alemany que ens doni aquesta mostra de nacionalisme, de respecte cultural, d'intent pacificador etc. Fora bo que ens féssim nostres les seves paraules "El domini del català de les Balears ens farà un vertader ciutadà de les Illes".
Ramon D. Villalonga.

El racó està preparat, la bombeta està encesa, i la mà i el paper estan disposats per escriure un nou article. Començar no és fàcil; però el cor i el pensament m'ho demanen.... Endavant, entrem-hi.

En els nostres dies la cultura comença a agafar una gran importància. Si cercam les raons, podem assenyalar: L'interés creixent d'uns determinats sectors de la societat i la renaixença de les cultures populars.

Es difícil entendre el perquè de la qüestió sense sebre que és realment "Cultura". Cal, en aquest sentit, agafar el llibre gros i empolsat que espera impacient l'oportunitat d'ajudarnos.... I, ¿què ens diu?: La Cultura és el desenvolupament integral de les facultats humanes (.....) "La cultura de los pueblos está integrada por toda lo que es obra y acción del hombre... Así, las técnicas y trabajos, las artes, los estudios, los deportes, los instrumentos.... constituyen la cultura de la humanidad" (Enciclopèdia Vergara, Barcelona 1964)

La nostra cultura ha de començar a la nostra formació com a persones. El que pensam, el nostre coneixament i el nostre interior forma la cultura personal. El que feim, com ho feim, i la nostra convivència dins el marc de la societat forma el que anomenam Cultura Popular, la Tradició del Poble. Tot junt construeix la CULTURA en majúscules.

Desde fa molts d'anys, la cultura ha decaïgut per causes polítiques, socials i econòmiques. Per tot això, la major part de la generació anterior no ha tengut possibilitat de coneixer "La seva Cultura"

Això ens du nombrosos problemes:

-La gent ha deixat d'anar als teatres espanyols. La ciència està en una situació greu. La lectura no és gens bona (Som un dels països més pobres, i no per manca d'escriptors.... D'escriptors n'hi ha molts i de molts bons.... però no reben l'ajuda que necessiten del seu poble) La pintura, l'escultura, l'arquitectura, la música i la dansa, el bon cinema, no són compresos per una manca d'educació (Ja és hora de que ens conscienciem de que la funció de l'educació és EDUCAR-APRENDRE, per així alcançar la realitat, la llibertat, la veritat, la pau i la reforma del món hipòcrita i materialista que ens envolta)

-La comercialització de la cultura.... "Els productes culturals" es fan per doblers. La Cultura, una de les coses més sagrades, es ven.

Però el poble ha vist que la seva cultura està en joc.... I no està disposat a renunciar..... La Cultura és l'esperit del Poble, i, com a tal, resideix en el nostre cor, en el cor col·lectiu. Cal que ens culturitzem. Es un plaer i un deure que hem de contreure amb noltros mateixos, amb els nostres avantpassats i amb les generacions properes.... Perquè ells puguin conèixer quí eren els seus avantpassats, com noltros ho hem fet.....

Frederic Xavier Ruiz Galmés.-

EL LLUM DE LA TERRA

PÒRTULA-31

AIXÒ ERA UNA CASA QUE HI SORTIA POR. SON AHO FUGI PRÒVA DE LLOCARLA PERÒ TOTS ELS LLUMS BATERA AVIANT EL PUEBLO

TOTS SORTIEN CORANT COM A MOIXES, I DICVENT QUE ERA MOLT MÉS QUÈNO DELEN

ANAU A DEMANAR SA CLAUVA L'AND; I LI FOIS UN FAVOR SI HI ROMANEU

UN VESPRE PASSÀ PER ALLA UNA VIUDA AMB UN ALLOTET, I UNA MAL ANIMA LES MOSTRÀ SA CASA

TEXTE: RINDAIES MALLORQUINES CUBINOS! M.MUT

SE N'HI VAN ELS MOIXES. ENTREN DINS SA CUINA, ENCONEN FOC I EMLESTIEN SOPAR DE SA MICA QUE HAVIEN BACQUET JAT DURANT ES DIA.

ENCARA NO HAVIEN PEGADES TRES DOGNADES QUAN...

ESCOLTEN DON VE SA VEU, I SA VIUDA DIU A S'ALLOTÓ.

JAS! FEN-HI

S'ALLOTÓ, EL PREN TOT GENERÓS, I SEIN VA CAP A SA VEU, ENTRA DINS UNA GRAN SALA I HITROBA UN SENYOROT AMB UN LLIBRE OBERT...

PENSA QUE ALLD ERA ES SENYOR DE SA CASA...

S'ACOSTA A FEL-HI LLUM I AQUELL SENYOROT LUG QUI LLIG, FIN QU' A LA FI

ARA HE ACABAT! EN NOM DE DÈU, T'EN POTS TORNAR, I PER AMOR DE DÈU SIA, FIET. NO PODIA ENTRAR AL CEL QUE NO HAGUES LLEGIT AQUEST LLIBRE AMB UN LLUM DE LA TERRA...

SORTIA CADA VESPRE FA SETANTA SET ANYS, DINS AQUESTA SALA, CASA MIA QUAN ERA VIU, CRIDAVA SA GENT

QUI HAVIA-FEIS-ME LLUM-I QUAN ME SENTIEN I SOBRE TOT QUAN ME VEIEN FUGIEN COM UN LLAMP, I JO REM QUEDAVA A LES FOSQUES SENSE PODER LLEGIR...

ARA M'EN VAIG AL CEL: CAVAU DINS ES FOGÓ, I DUVOS-NE LO QUE HI TROBEU QUE ÉS VOSTRO, PERQUE VOS HO HEU CONYAT

AQUELL SENYOROT DESCOMPAREGUÉ; I S'ALLOTÓ, TOT ESCLAINT FUGI A CONTRA-HO A SA MARE...

CAVEN DINS ES FOGÓ I...

HI HAGUE UNA OLLA BEN GRAN PLENA DE DOBLES DE VINT...

JA HO EREC QUE L'ACAFAREN ANSA PER ANSA, I CAP A CASA FALTA GENT.

NO CAPTAREN PUS NO, COMPRAREN UNA PARTIDA DE POSSESSIONS I VISQUEREN COM A REIS.

I ENCARA SÓN VIUS SI NO SÓN MORTS.

¿HO VEIS COM SA POR, D'APROP, NO ÉS RES, SI LA VOLEM VOURE?

(24, febrer 1901)

FI

En aquest apartat intentam donar notícia dels instruments que es troben a Mallorca, a llocs públics o privats, i són destacables per la seva antigüetat, raresa o curiositat. En fitxes posteriors -les famoses fitxes posteriors- donarem notícia detallada de les particularitats de cada un d'ells.

Encetam amb una família que ha donat fama mundial a Mallorca, tant pels seus constructors com pels exemplars que encara es conserven: els orgues.

A- Orgues a pobles;

ARTA: Parròquia (1851)

SANT SALVADOR: (1894)

BANYALBUFAR:.

BINISSALEM: Orgue antic (1581-1594)
Actual (1746)

BUGER: (1763)

CAMPOS del PORT: Parròquia.
Convent (segle XVIII)

DEIA.

ESCORCA.

ESPORLES: Orgue nou (1841)

ESTALLENCS.

FELANITX: El primer, (1592-1624);
(1696), (1770), (1892-3)

FORNALUTX: Orgue (1584); (1756)
nou orgue (1907)

INCA: (1595), (1829)

LLUCMAJOR: (1414), Convent (1666)

MANACOR: Parròquia (1500)

MOSCARI: Orgue S.XIX (Romàntic), SELVA: Actual S. XIX
(1869-73)

PETRA: Orgue actual (finals S.XVII) SES SALINES.

POLLENÇA: Parròquia; SINEU: (1600)

Convent de St.Domingo SOLLER: (1545), (1798)
(1732) Convent (1588)

PORRERES: Parròquia (Orgue català), VALLDEMOSSA: (1595), (1625)
(1538); (Orgue 1735-8)
Convent (11-12-1915)

PUIGPUNYENT.

SA POBLA: Principis del XVIII

SANTANYI: (1762)

S'ALQUERIA BLANCA: (1871 i 1889)

STA.MARIA del CAMÍ: (1742), (1758)

Agraïm l'aportació documental de Joan Parets.

Biel.-

Toni Pascual.-

ÍNDEX DE MATÈRIES 83

COMICS

Moix de teulada, 13,14
Història de Mallorca, 17, 20, 21
Tres germans beneits, 14
El llum de la terra, 21

CONCURSOS

Premis del I Concurs de contes a
Marratxí, 13
Premis Associació Premsa Forana, 21

CONTES

Cenicienta moderna, 13
La lluna i el sol, 13
El sol no salíó, 13
En Tià i na Catalineta, 14
El bosc den Corbata Blanca, 15
El burgu de set colors, 16
Nadie sabía su nombre, 17
La Trapa, 18,19
Conte real, 20
Pasturar gavines, 20
El desert, 21
El Puig Gurugú, 21

CULTURA POPULAR

Arquitectura popular, 13-15
La Dama de Mallorca, 13
Tres germans beneits, 14
Bona nit, blanca roseta, 14
Captar panades, 15
Gloses d'Antoni Salvà, 15,17,18,19
Gloses de Pasqua, 16
Cançons de votar, 17
Juguem al truc, 20, 21
Pòrtol, guia d'oleries, 20
El llum de la terra, 21

Vegeu també: Goigs, Xilografies

ECOLOGIA

Els aucells de les Balears, 14,15,17
La Trapa, 18, 19
Salvem es Trenc, 20
Es Trenc: Victòria?, 21

EDITORIALS

Pòrtula, encara?, 20
Pòrtula, vint-i-u. Segon aniversari, 21

ENTREVISTES

Tòfol Tries, 20
Joan Parets, 20

ESPORTS

Crònica, 13-17, 20, 21
La realitat del judo, 20
Aquest poble nostre, 21

FESTES

Facem les festes nostres, 13-15
La torrada de Sant Antoni a Sant
Marçal, 15
Portelans!, 18
Sant Marçal. Salutació del Batle, 18
Sant Marçal. Programa, 18
Projecte festes del Carme-83, 18
Salutació Festes del Carme, 19
Programa Festes del Carme, 19

GOIGS

a Sant Antoni de Viana, 13
Clamor de las benditas animas del
Purgatori, 14
a Sant Josep, 15
a Sant Vicenç Ferrer, 16
a Nostra Senyora de Gràcia, 17
al Gloriós Sant Marçal, 18
a la Soledad de Maria Santissima, 20
de la Puríssima Senyora, 21

HISTORIA

Primitiu cristianisme balear, 13,14
La nostra petita gran història, 15,
16, 18
Notes històriques de l'església de
Pòrtol, 16, 17, 19, 21
Històries d'Història, 16
La nostra senyera, 17
Història de Mallorca en còmic, 17,
20, 21
Dates històriques de l'església de
Pòrtol: Confirmacions, 18
Notes per a una història de Mar-
ratxí, 18
Notes històriques de Marratxí, 20

INFORMATICA

Racó d'informàtica, 15, 17, 18, 20

INFORMATIUS

Quatre de fresques, 13, 14, 15, 17
Un poc de tot, 13, 14
Moviment parroquial-1982, 13
Més de fresques, 14
Informació parroquial, 15
Notícies fresques, 18
Notícies del Col·legi Costa i Llo-
bera, 20
Municipals, 20, 21
Aquí, O.C.B., 20, 21
Balls mallorquins, jazz i judo, 20
Reculls de premsa, 21

Begeu també: Política municipal

LLENGUA

Clarícies de llengua, 13
Plana oberta, 14
Conèixer un llibre, 15
El nom de les lletres, 16
Comissió d'ensenyants de català:
Objectius, 16
Sobte llengua i política, 17
Un home d'empenta, 18
Vols aprendre la teva llengua?, 20
L'ortografia dels noms de lloc, 20
Decàleg del catalanoparlant, 21
Decálogo del castellanoparlante que
vive y trabaja en Baleares, 21

MUSICA

Guia musical de Mallorca, 13-18, 21
La Dama de Mallorca, 13
Indicacions per als més profans
que jo, 13
Bona nit, blanca roseta, 14
Captar panades, 15
Gloses de pasqua, 16
Cançons de votar, 17
Himne mallorquí, 20
Sobre un himne mallorquí, 20
Es cafetet amb Joan Parets, 20

NECROLOGIA

Adéu Pere Sureda, bon dia art, 20

PASSATEMPS

Passatemps, 13-16, 21
Zodiàc, 13-15, 17, 19
Joc de l'auca, 13
Acudit del mes, 18
Acudiss i passatemps, 19, 20
Juguem al truc, 20, 21

POEMES

La tarda és gavina, 14
Quise, 21

POLITICA MUNICIPAL

Infraestructura municipal dels par
tits polítics, 15
Eleccions a la Vila. Candidatures,
16
Els partits polítics de Marratxí
davant les eleccions municipals,
17
Eleccions a Marratxí. Resultats, 18
El nou Ajuntament. Composició i co
missions, 18
La Redacció informa i puntualitza,
21

RELIGIO

Moviment parroquial, 13
L'avortament, 14
Domund, 14
Informació parroquial, 15
Família avui?, 16
Plana oberta, 16
L'avortament: un crim, 17
L'arxiprestat de Sant Marçal, 18
vegeu també: Història

XILOGRAFIES

Joc de l'auca, 13
Sa Jaia Corema, 14
Postura del peix de 1763, 15
Postura del peix del dia de 173...,
16
Bestiari, 17, 18
Personatges d'època, 21
vegeu també: Goigs

VÀRIA

Aquest poble nostre, 13, 17
Guia escèptica de Ciutat, 13-19, 21
Posem les coses clares, 15
L'home i la bogeria, 15
Edip, al Principal, 15
L'alegria mai no es pot comprar, 16
No ens enganem, 17
Donau-li una oportunitat a la pau,
18
Un quadre, 18
Un poc de seny i vergonya, 20
Dibuix de Cristòfol Tries, 20
Geologia de la Vila, 21
Rebentat de canya, 21
De la cultura i altres històries,
21

INDEX D'AUTORS 83

XIM D'AIXA
La tarda és gavina (poema), 14

BARCELO i ROSSELLO, Margalida
Arquitectura popular, 13, 14, 15

EL BATLE DE MARRATXI
Salutació Festes Sant Marçal, 18

BIBILONI LLABRES, Baltasar
La Dama de Mallorca, 13

BOSCH i AUBA, Miquel
Esports 13-17, 20, 21
La nostra senyera, 17
Notícies fresques, 18
Municipals, 20, 21
Reculls de premsa, 21

Id./ XISCO BUSQUETS
Quatre de fresques, 17

CALAFAT, Mª Dolors
Cenicienta moderna (conte), 13

CANYELLES i OLIVER, Antoni
Aquest poble nostre, 13, 17, 21

CANYELLES i SERRA, Pere
En Tià i na Catalineta (conte), 14

CAPEL, Caterina
Els nostres balls, 20

CASESNOVES, Francesc/ M^a del
mar Pons
Comissió d'ensenyants de català:
Objectius, 16

COLL i BUSQUETS, Francesca
El Bosc den Corbata Blanca (con-
te), 15

C.P.C. Costa i Llobera
Notícies del..., 20

CRESPI, Francesc
Bona nit, blanca roseta, 14

CRESPI, Rafel
Clarifeies de llengua, 13
Plana oberta, 16

DURAN i COLI, Llorenç M^a
Sobre un himne mallorquí, 20

DURAN i COLL, Nina
El Desert (conte), 21

ESTELREICH i MASSUTI, Pere
Edip, al Principal, 15
Pasturar gavines (conte), 20

FELIU i QUADRENY, M^a del Carme
El Puig Gurugú, (conte), 20

FERRER i SANXO, Rafel
Adéu Pere Sureda, bon dia Art, 20

FIOL, Biel
Geologia de Marratxí, 21

GARAU, Cristòfor Xavier
Un poc de seny i vergonya, 20
La realitat del judo, 20

G.E.F.O.
Facem les festes nostres, 13-15

G.O.B. Marratxí
Salvem es Trenc, 20
Es Trenc: Victòria?, 21

GONZALEZ, Verónica
El sol no salíó (conte), 13

LLABRES, Jaume/ Vicenç Sastre
Guia escèptica de Ciutat, 13-19, 21

LLABRES, Tomeu
Quise (poema), 21

LLADO, Miquel Angel
La Trapa (conte), 18, 19
Rebentat de canya, 21

LLADO, Miquela/ Música Nostra
Captar panades, 15

MARTIN JURADO, Joan Gori
La lluna i el sol (conte), 13

MASSOT i MUNTANER, Biel
Un poc de tot, 13, 14
Indicacions per als més profans que
jo, 13
Gloses de Pasqua, 16
Històries d'història, 16
Cançons de votar, 17
Notes per a una història de Marrat-
xí, 18
Es Cafetet amb...Joan Parets, 20

Id./ Toni Pascual
Guia musical de Mallorca, 13-18, 21

Id./ Ramon D. Villalonga
Pòrtol, guia d'oleries, 20

MIRALLES i PICORNELL, Joan
Els aucells de les Balears, 14, 15, 17

MOLINERO, Juan
Nadie sabía su nombre (conte), 17

MUT i SUREDA, Miquel
Tres germans beneïts, 14
Conte real, 20
Balls mallorquins, jazz i judo, 20
Artistes de la Vila (Tòfol Tries),
20
Duguem al truc, 20, 21
El llum de la terra, 21

O.C.B. Marratxí
Aquí, O.C.B., 20, 21
Vols aprendre la teua llengua, 20

OLIVER, Antoni
Primitiu cristianisme balear, 13,14

ORTONEDA i COLOMAR, Salvador
Hoix de teulada, 13, 14
Història de Mallorca en còmic, 17,
20, 21

PALOU i CREUS, Bernat
Quatre de fresques, 13, 14, 15

PALOU, Marçal
Plana oberta, 14
La torrada de Sant Antoni a Sant
Marçal, 15

PASCUAL, i NADAL, Antoni
Racó d'informàtica, 15, 17, 18, 20

Id./ Biel Massot i Muntaner
Guia musical de Mallorca, 13-18,21

PERELLO i TERRASSA, Damià
Acudits i passatempo, 19, 20
Passatempo, 21

Id./ Ma del Mar Pons
Passatempo, 13-16

POL, Antoni
Himne mallorquí, 20

PONS, Ma del Mar/ Damià Perelló
Passatempo, 13-16

Id./ Francesc Casesnovas
Comissió d'ensenyants de català:
objectius, 16

LA REDACCIO
Pòrtula, encara...?, 20
Pòrtula, vint-i-u, segon aniversari,
21
La Redacció informa i puntualitza,
21

RIBOT, Sebastià
Un quadre, 18

ROMAGUERA i CANYELLES, Miquel
Domund, 14
La nostra petita gran història, 15
16, 18
Gloses fetes per Toni Salva (Ca-
let), 15, 17-19
Posem les coses clares, 15
Portelans!, 18

ROSSELLO, P.
L'arxiprestat de Sant Marçal, 18

ROSSELLO i VAQUER, Ramon
Notes històriques de Marratxí, 20

RUIX i GALMES, Frederic X.
No ens enganem, 17
De la cultura i altres històries,
21

SASTRE, Vicenç/ Jaume Llabrés
Guia escèptica de Ciutat, 13-19,21

SEGUI i TROBAT, Gabriel
L'home o la bogeria, 15
El brau dels set colors(contes), 16

SOCIAS i LLULL, Jaume
L'alegria mai no es pot comprar,16

TORRES i RIERA, Narcís
L'avortament: un crim, 17

TORRES i CHESLYN, Joan
Donau-li una oportunitat a la pau,
18

TRIES, Joan
L'avortament, 14
Família, avui?, 16

TRIES i GUARDIOLA, Cristòfol
Dibuix, 20

TRIES i SERRA, Cristòfol
Moviment parroquial-82, 13
Informació parroquial, 15
Notes històriques de l'església
de Pòrtol, 16, 17, 19
Dates històriques de l'església de
Pòrtol: confirmacions, 18

VILLALONGA, Ramon D.
Conèixer un llibre, 15
El nom de les lletres, 16
Sobre llengua i política, 17
Un home d'empenta, 18
L'ortografia dels noms de lloc

Id./ Biel Massot i Muntaner
Pòrtol, guia d'oleries, 20

CAIXA DE PENSIONS "la Caixa"

Antoni Laura, 63
60 09 36
PONT D'INCA

**GÜIEM
VIDAL
MATERIAIS
CERÀMIQUES**

C/ Prínceps d'Espanya, 5
Tf: 60 21 32

ES FIGUERAL

MARRATXI

AUTO-ESCOLA

* KALET *

SEGUIM FENT BONA FEINA !!

C/ Verge de Montserrat
Tf.: 27 39 97

ES RAFAL

CIUTAT

SA

NOSTRA

1882

1982

CAJA DE BALEARES

A

Portol i Sa CABANETA

PORTULA ES VEN A:

PORTOL

PAPERERIA FERRÀ

" CONXIN

Sa Cabaneta

Cafè Can Carrió

" **Nou**

CIUTAT

LLIBRERIES, Jovellanos

EMBAT

QUART CREIXENT

PÒRTULA

CADA MES AMB VOLTROS